

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

24^e JAARGANG

WOENSDAG 10 MEI 1939

No. 1219

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

M. F. J. Cool — Adjunct-secretaris.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-West.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplootweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD:

	Biz.
Een staatkundig perspectief? door Prof. Mr. C. W. de Vries	370
De betekenis van het Amerikaansche ruilplan voor de rubber door J. F. Haccoë	371
Verhoogde economische weerbaarheid door arbeids-spreiding door Dr. O. Bakker	373
Tekortkomingen van het bijzonder en het compenserend invoerrecht door H. E. Möckel	374
Suriname door Jhr. F. W. L. de Beaufort	376
AANTEKENINGEN:	
De anti-Japansche boycott in de Vereenigde Staten en de gevolgen daarvan voor Japan	378
De 27ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut	378
Tankscheepsvrachten en tankscheepsbouw	379
ONTVANGEN BOEKEN, BROCHURES EN STATISTIEKEN....	380
MAANDOIJFERS:	
Hypotheekrente in Nederland	380
Statistieken:	
Groothandelsartikelen	382—383
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	381, 384

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Er is op de wisselmarkt in de afgelopen week weinig van beteekenis gebeurd. De stemming voor den Gulden was nogal wisselend. De markt bleef los staan van de activiteit van het Egalisatiefonds en juist wellicht daardoor kwamen nogal fluctuaties voor. In den aanvang der week was er vrij veel aanbod van Guldens voor Zwitsersche rekening. Zulks, naar wij reeds in ons vorig overzicht schreven, in verband met de daar te lande ondergebrachte obligatiën P.L.M., waarvan de remise-ter-aflossing in de vorige week een plotselinge wending had gebracht in de situatie van onze wisselmarkt. In de eerste dagen der week bleef aldus de Gulden onder druk staan, maar tenslotte heeft zich de noteering toch weer vrij behoorlijk kunnen herstellen. Op den eersten dag der nieuwe week was de Gulden zelfs uitgesproken vast, zoodat de Dollar beneden de 1.87 daalde en het Pond tot 8.75. De invloed van de Fransche leeningen kan nu als uitgewerkt worden beschouwd. De iets rustiger politieke situatie en het feit, dat de meeste beleggers, die aan kapitaalvlucht uit politieke overwegingen dachten, hun transacties reeds eenigen tijd geleden hebben voltooid, verklaren, dat de druk op onze munt, zooals die tot voor enkele weken permanent voelbaar was, is weggenomen.

Met betrekking tot de onderlinge verhouding der voornaamste andere valuta's is weinig bijzonders te vermelden. Dit geldt zoowel voor de contante als voor de termijnnoteeringen. Ook de goudmarkt toonde geen groote fluctuaties, nadat de in ons vorig overzicht reeds vermelde invloed van de gewijzigde houding der Belgische Nationale Bank inzake goudaankoop zich op de prijzen had uitgewerkt.

Op de geldmarkt is een verdere lichte ontspanning ingetreden, prolongatie noteert thans $\frac{3}{4}$ pCt., driemaandsdisconto geldt 1 pCt., terwijl voor het jaarspapier ongeveer $1\frac{1}{2}$ pCt. wordt genoteerd.

Op de beleggingsmarkt viel niet veel verandering te bespeuren. Typeerend voor de verwachtingen met betrekking tot het verdere verloop van de kapitaal-rente blijft nog steeds het belangrijke koersverschil tusschen lang en korter loopende leeningen.

EEN STAATKUNDIG PERSPECTIEF?

Het „rapport betreffende overneming der landbouwcrisis-maatregelen door de bedrijfsgeenooten”¹⁾ bevat, voor velen, heerlijke gedachten. De commissie, die het rapport samenstelde (twee leden van het college van regeeringscommissarissen en twee vertegenwoordigers van de drie algemeene landbouworganisaties), weet heerlijke waarheden ook zoo mooi te formuleeren.

Daar is al dadelijk de gedachte, dat het geheele landbouwcrisis-gebouw te zeer is: een staatsgebouw. Onderzocht moet worden, „of het bedrijfsleven niet meer bij de landbouwcrisis-politiek zal moeten worden ingeschakeld”. Geleidelijk zal het treffen van landbouwcrisis-maatregelen, bijv. in den vorm van wijziging der bestaande maatregelen, kunnen worden overgelaten aan de organen van het landbouwbedrijf. De staatsmacht zal niet kunnen worden gemist, maar de bedoeling is, dat de Overheid terugtreedt en het bedrijf op den voorgrond komt.

Thans is het zóó, dat overheidslichamen (landbouwcrisis-organisaties) de noodige bepalingen (prijzetting, regeling van de productie, export) treffen. Hieraan moet een einde komen. De bedrijfsorganen nemen deze taken over en aan verstarung, verambtelijking en verslapping der verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven zal paal en perk worden gesteld. Het zijn heerlijke waarheden. Ieder gelooft het dadelijk.

Wij hebben slechts de vrije landbouworganisatie te stimuleeren, — dat is een eenvoudig werkje — in dien zin „dat de Overheid aan bepaalde organen (die door het bedrijfsleven zelf worden gevormd) bepaalde bevoegdheden geeft om hun economische positie te versterken”. Dit „hun” klinkt in dit verband vreemd. Moet de economische positie der organen worden versterkt? Dan doen alle organen natuurlijk gaarne mede.

Maar tan zake: wat zijn die „bepaalde bevoegdheden”, wanneer het huidige systeem van overheidshulp niet wordt gehandhaafd? Als het dan een heerlijke waarheid is, dat de verantwoordelijkheid en het risico van het landbouwbedrijf wederom meer en meer op het bedrijf zelve worden gelegd, wat worden dan de bevoegdheden van de bedrijfsorganen?

Naar de beantwoording van die vraag gaat het verlangen uit. Wanneer die landbouworganen nu maar zelf handelen, dan kunnen de klachten ook niet meer — heerlijke waarheid — tot de Regeering worden gericht. De eerbied voor het gezag der Overheid zal dus meer stijgen. Dit is een gelukkig nevenverschijnsel van de overneming der landbouwcrisis-maatregelen door de bedrijfsgeenooten: de Overheid treedt als boeman en wijsneus beide, af. De commissie acht dit terecht een voordeel.

Gaan de plannen der commissie dóór, dan zullen aan de leiders in den landbouw veel hogere eischen worden gesteld. „Hun positie wordt veel belangrijker”, zegt het rapport. Inderdaad, de leiders worden de leiders van nieuwe publieke organen, met overheidsgezag bekleed, gerechtigd tot het uitoefenen van de bovengenoemde, maar nog niet gekende „bepaalde bevoegdheden”.

* * *

Er komen dus bepaalde organen met bepaalde bevoegdheden. Met het vormen dezer organen heeft de commissie weinig last.

De nieuwe organen zijn „organen van belanghebbenden”. Tot nu toe is in het rapport der commissie (wij zijn gevorderd tot pag. 12) nog niet vermeld, welke waarborgen bestaan, dat het algemeen belang zal worden gediend. Het gaat tot nu toe uitsluitend over het dienen van eigen landbouw-bedrijfsbelangen. En wij weten alleen nog maar, dat de „producten-organen” algemeen bindende voorschriften zullen

¹⁾ Rijksuitgeverij 1939.

kunnen vaststellen (de geheele materie van wetgeving zal voor elk product afzonderlijk dienen te worden gezien, pag. 10).

De nieuwe organen zullen zijn gewone vereenigingen in den zin van de wet van 1855. Op het papier is het voor de commissie natuurlijk zeer eenvoudig om het bestuur, de leden, en de georganiseerde bedrijfsgeenooten in een zekere, hier niet ter zake dienende, machtspositie tegenover elkaar, te construeeren. Met de ongeorganiseerden heeft de commissie geen last. Deze kunnen bij het vormen van de besturen lustig op zijde worden gezet: „het moet worden erkend, dat althans voorloopig moeilijk tot het geven van invloed aan ongeorganiseerden op de vorming der besturen der producten-organen en der provinciale landbouw-organen kan worden overgegaan”. Wel kan aan de ongeorganiseerden eenige medezeggenschap worden gegeven bij de samenstelling van commissies.

* * *

Op pag. 17 van het rapport komt de lezer bij een merkwaardige passage:

„De vraag, hoe de organisaties van handel en nijverheid moeten worden ingeschakeld, zal met de vertrouwensmannen van deze bedrijfsgroepen dienen te worden behandeld. Bovendien heeft de Minister van Economische Zaken in de dagbladen doen publiceeren, dat, nadat de besprekingen met den landbouw tot een voorloopig resultaat hebben geleid, met de vertegenwoordigers van handel en nijverheid zal worden overlegd. Hierop zal derhalve thans niet verder worden ingegaan.”

Eén vraag mag worden gesteld: Hebben de „besprekingen” reeds tot een negatief resultaat geleid of worden deze nog gerekt?

* * *

Is de taak der nieuwe organen belangrijk? Zijn de „bepaalde” bevoegdheden aanlokkelijk? Zal de nieuwe functie worden uitgeoefend in het algemeen belang?

Op de drie vragen is het antwoord driemaal: neen. Merkwaardig is, dat bij de taakomschrijving het rapport begint met de opmerking, dat de provinciale landbouworganen met de uitvoering van onderdeelen van de bedrijfsregelingen zullen worden belast. Maar dit punt is niet belangrijk. Aan de nieuwe provinciale organen zal „zooveel mogelijk” „ter nadere regeling” worden overgelaten. Hun taak en hunne bevoegdheden zullen dus afhangen van de bedrijfsregelingen, welke door de producten-organen worden vastgesteld. Dus: de taak en de bevoegdheden van het producten-orgaan, dáár komt het op aan. Wat zijn nu de „bepaalde bevoegdheden” dezer nieuwe organen?

Wat thans als antwoord op deze vraag in het rapport wordt vermeld is — de lezer vergeve het mij — kortweg een staatsrechtelijke dwaasheid.

„Een omschrijving van de taak en bevoegdheden der producten-organen kan moeilijk worden gegeven, daar deze zullen afhangen van het gebied, dat door de Overheid na gemeenschappelijk overleg voor elk product ter regeling zal worden overgelaten. Doch het is duidelijk, dat — wil de overdracht van werkelijke beteekenis zijn — door de Overheid ten aanzien van de maatregelen, die bij haar moeten blijven berusten, niet moet worden beslist, dan nadat dien-aangaande met het bedrijfsleven overleg is gepleegd.”

Dit is een nieuw systeem. De Overheid (in het rapport is dit steeds: regeering of minister) en de nieuwe organen gaan de maatregelen, welke van een geweldig belang kunnen zijn voor de werklozen, voor de armen, maar ook voor de onkosten van de industrieele productie en voor de geheele gemeenschap, onderling verdeelen, in gemeen overleg. Voor elk product kan een andere verdeling worden gevolgd.

In dit merkwaardige systeem wordt vergeten, dat de belangen, welke de producten-organen dienen, niet

zijn particuliere belangen maar algemeene volksbelangen, welke de Overheid niet — na overleg — aan organen van belanghebbenden bij een bepaald product, ter behartiging kan overlaten.

Dat aan de Regeering een vernietigingsrecht wordt toegekend is geenerlei waarborg, dat het productenorgaan het algemeen belang zal dienen.

In zijn praeadvies voor de Vereeniging tot het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de katholieken in Nederland merkt Drs. Th. J. Platenburg op: „dat de ordening van den landbouw slechts een gedeeltelijke ordening beteekent van het economisch verzorgingsproces”. . . . „Dientengevolge zal aan de ordening van den landbouw noodzakelijkerwijze iets onvolmaakts kleven, zoolang de ordening van het geheel niet een feit is.” Het voorstel om maar alvast met den landbouw afzonderlijk te beginnen, wordt door den praeadviseur niet gedaan.

Ik zou niet mij zelf gerechtigd achten, zonder verder overleg, te beslissen (zelfs niet thans alleen voor mijzelf) of het in katholieken kring verdedigde nationale verzorgingsproces aanvaardbaar is. Maar ik zou wel durven zeggen, dat de thans door de commissie voorgestelde landbouwordering op zich, een gevaar is voor den consument en voor het algemeen belang.

C. W. DE VRIES.

DE BETEKENIS VAN HET AMERIKAANSCH-SCHE RUILPLAN VOOR DE RUBBER.

Nu uit diverse commentaren van de zijde der Amerikaansche Regeering blijkt, dat het inderdaad ernst schijnt te zijn met het Amerikaansche plan tot ruil van tarwe en katoen tegen tin en rubber, willen wij de betekenis voor dit laatste product eens nagaan. Daarmede wil dan uiteraard niet gezegd zijn, dat wij de verwezenlijking ervan voor zeker houden. Het geheele plan heeft tot basis het principe van een „ruil van het overbodige tegen het noodzakelijke”, met dien verstande, dat als bedoeling wordt opgegeven, dat voorraden voor tijden van oorlog moeten worden aangelegd. Voor de rubber zou het om een ruil van 226.000 ton gaan, in welk geval de voorraad rubber in het bezit van Amerikaansche belangen tot een niveau van ruim 500.000 ton zou stijgen. Nemen wij aan, dat twee maanden verbruik voor normale behoeften een voldoende voorraad is, mits deze hoeveelheid in de Vereenigde Staten is opgeslagen, dan zou dit op hoogstens 100.000 ton neerkomen, zoodat bij verwezenlijking van het plan een surplus-stock van ruim 400.000 ton zou ontstaan.

Wij laten thans geheel buiten beschouwing de vraagstukken, welke zouden ontstaan in verband met de verhouding tusschen Groot-Brittannië en Nederland in de te ontvangen en af te stane producten, alsmede die welke zouden kunnen voortvloeien uit een acceptatie der voorstellen door slechts een dezer beide landen.

Twee fasen moet men bij dit plan duidelijk onderscheiden, n.l. het verzamelen van de te ruilen hoeveelheid rubber en de aanwezigheid ervan na den ruil.

Verzamelen van den ruilvoorraad.

In groote trekken is de voorraadpositie voor de rubber thans zoo, dat per einde Maart de wereldvoorraad buiten de restrictiegebieden op 440.000 ton kan worden getaxeerd, terwijl in de restrictiegebieden de voorraad op ongeveer 130.000 ton kan worden geraamd. Van deze laatste hoeveelheid bevinden zich in Ned.-Indië ongeveer 50.000 ton en in Britsche gebieden ongeveer 75.000 ton. Zooals bekend, wordt het plan alleen gedacht als een ruil tusschen de Vereenigde Staten eenerzijds en Groot-Brittannië en Nederland aan den anderen kant, zoodat de overige aan de restrictie deelnemende landen te dezer zake buiten beschouwing kunnen blijven.

Om een voorraad van 226.000 ton bijeen te brengen, kunnen twee wegen worden bewandeld; in de eerste plaats kunnen de regeeringen als koopers van rubber op de markt komen en in de tweede plaats kunnen zij de producenten in hun eigen rubberproducerende gebieden deze hoeveelheid tezamen laten brengen.

Aankoop van rubber op de markt.

De eerste wijze van doen zou er dus toe leiden, dat er vraag zou ontstaan naar een zeer groote hoeveelheid rubber, een vraag; die ten deele door aanwezige stocks, ten deele door aan de markt komende ready-rubber uit de eerste hand zou kunnen worden bevestigd. Laten wij den in Amerika aanwezigen rubbervoorraad zoomede wat naar de Vereenigde Staten op 31 Maart j.l. stoomend voor rekening van fabrikanten en handelaars was, buiten beschouwing, dan resteert buiten de restrictiegebieden een wereldvoorraad van ongeveer 163.000 ton. Om den goeden gang van zaken in de rubber niet te verstoren, kan voor de rubberconsumptie buiten Amerika een ijzeren voorraad, verdeeld over productiegebieden, stoomend en consumptiegebieden, van twee maanden verbruik wel als absoluut noodzakelijk worden beschouwd, wat dus beteekent, dat de vrije voorraad zou bedragen:

Geraamde wereldvoorraad (zooewel in als buiten de restrictie-gebieden)	570.000 ton
daarvan in Amerikaansche handen	277.000 „
	<hr/>
	293.000 ton
van den voorraad binnen de restrictiegebieden niet voor verscheeping beschikbaar (de helft)	65.000 „
	<hr/>
	228.000 ton
af noodzakelijken voorraad van 2 maanden verbruik der andere consumptiegebieden ..	86.000 „
	<hr/>
Blijft een vrije voorraad van ongeveer	142.000 ton

Nu moet men bedenken, dat deze voorraad in sterke handen zit, die hem alleen dan zullen willen afgeven, indien zij een premie kunnen incasseeren. Speculantenspielen thans op de rubbermarkt geen rol van betekenis meer; voor zoover bovengenoemde vrije voorraad zich reeds in handen van rubberfabrikanten bevindt (voor Engeland per einde Maart ruim 19.000 ton), zullen deze niet bereid zijn dezen af te staan. Wij kunnen er op grond van vorenstaand cijfer zeker van zijn, dat ook ready-komende rubber zal moeten worden gekocht, waardoor de regelmatige voorziening van rubberhandel en -industrie in gevaar kan komen. Immers, voor hen is een voortdurende aanvulling der voorraden noodig om deze op peil te houden. Het behoeft bij de tegenwoordige constellatie op de markt en de reeds dalende voorraden dan ook wel geen betoog, dat een opkopen van een dergelijke hoeveelheid tot een belangrijke prijsstijging — vermoedelijk geaccentueerd door een in de markt verschijnende speculatie — zou leiden.

Het zou dan ook niet meer neerkomen op een ruil van wederzijds overbodige goederen, doch wel op een afwenteling door de Vereenigde Staten van het risico van de prijsstijging door groote aankopen op de beide wederpartijen, terwijl de Unie bovendien een gegarandeerden afzet zou hebben voor goederen, waarmee men op het oogenblik geen raad weet en die een belangrijke investering van vermogen vereischen.

Deze methode kan dan ook niet worden gevolgd, willen de beide wederpartijen vermijden eventueel een veel te hoogen prijs voor de te ontvangen goederen te betalen en de markt van een goed, dat reeds zoo veel zorgen heeft gegeven in disorde te brengen. Men zou dus een andere wijze van verzamelen moeten kiezen en wel het

Geven van extra-licenties aan producenten.

Vooropgesteld moet worden, dat voor het uitvoeren van extra hoeveelheden rubber de sanctie van het in-

ternationale rubbercomité noodig is en hoewel het denkbaar is, dat deze wordt verkregen op een zoodanige wijze, dat alleen Groot-Brittannië's en Nederlands rubberproducenten tijdelijk meer zouden mogen uitvoeren — over de waarschijnlijkheid ervan hebben wij geen oordeel — is daarmede de zaak nog niet opgelost. Immers, binnen de grenzen van de Engelsche en Nederlandsche restrictie-gebieden ligt slechts een voorraad van ongeveer 125.000 ton, die dus nog zeer onvoldoende is. Zou men om de zaak te bevorderen en de gelijke behandeling niet prijs te geven ook aan andere deelnemers van de restrictie toestaan hun geblokkeerde voorraden uit te voeren, dan zou in totaal ongeveer 130.000 ton beschikbaar zijn. Beschikbaar zijn beteekent echter nog niet ook uitgevoerd worden, omdat een deel dezer voorraden tot den ijzeren stock kan worden gerekend en voor zoover het door licenties gedekt is, alleen maar zou worden afgegeven, indien de houder van den voorraad van de Regeering een beteren prijs krijgt dan op de vrije markt. En er is geen aanleiding om dit te verwachten; integendeel, omdat hier voor producenten iets extra's wordt verkregen is veeleer te verwachten, dat de Regeeringen niet den marktprijs zouden aanleggen, doch een veel lageren; producenten toch zouden voor het moment reeds dan een voordeel hebben, indien zij meer dan de directe kosten ontvangen en omdat beide gebieden inderdaad over een veel grootere productie-capaciteit dan de momenteel benutte beschikken, zou het voor het oogenblik inderdaad op een ruil van overbodige goederen neerkomen. Het op deze wijze bijeenbrengen zou niet spoedig kunnen geschieden, doch tijd kosten, temeer omdat het op volle capaciteit brengen van de taptaken reeds technisch eenigen tijd vergt, nog daar gelaten het verkrijgen van de noodzakelijke tijdelijke arbeidskrachten, een vraagstuk, dat zoowel in onze buitengewesten als op Malakka zorg en geld zou moeten kosten.

Wellicht, dat onze bevolkingsrubber en de small holdings op Malakka, mits de prijzen eenerzijds aantrekkelijk anderzijds weer niet te hoog zijn, hier vrij snel gunstig zouden reageeren.

Zooals gezegd, het voordeel zou voor de Regeeringen een lagere prijs zijn, voor de producenten, die eraan mede doen, een extra bate, doch zonder er thans dieper op in te gaan, moge uit het bovenstaande reeds gebleken zijn, dat er ook nadeelen aan deze methode zouden zijn verbonden, waaronder voor de wederpartij, de Vereenigde Staten, dat de rubber eerst geleidelijk zou kunnen worden verkregen.

Denkbaar zou zijn een tusschenweg tusschen beide wijzen van verzamelen, waardoor voor- en nadeelen verdeeld zouden zijn, doch voor de eerste wijze, opkoop op de open markt, zijn, blijkens de door ons gegeven cijfers, de grenzen zeer eng.

Men ziet, dat het plan vooral voor de Britsche en Nederlandsche zijde niet zoo eenvoudig te verwezenlijken is, zelfs reeds niet zoolang men nog slechts aan de hoofdzaken vasthoudt; ook de details zullen ongetwijfeld nog de noodige moeilijkheden geven, indien het ooit zoover komt, dat deze zullen moeten worden geregeld.

Aanwezigheid van den oorlogsvoorraad.

Nadat deze voorraad inderdaad verkregen zou zijn en zich in handen der Amerikanen zou bevinden, zouden nieuwe problemen, ten deele markt- en gedeeltelijk productieproblemen, ontstaan. Van Amerikaanse zijde is betoogd, dat deze voorraad niet voor gewone doeleinden, doch uitsluitend als reserve zou worden gebruikt voor tijd van nood; daaraan dienen wij dus vast te houden. Desondanks zou het gevolg van dien voorraad zijn, dat er naast het internationale rubbercomité een tweede macht op de rubbermarkt zou verschijnen, weliswaar niet in den vorm van dien surplusvoorraad; doch doordat, dank zij dezen, de positie der Amerikaanse fabrikanten veel sterker is ge-

worden. Zij zouden, zolang de politieke spanningen voortbestaan, en desondanks, door beperking hunner voorraden een druk op de prijzen kunnen oefenen, indien hun dit gewenscht voorkomt, omdat, terwijl zij vroeger voor den omvang van hun voorraden rekening moesten houden met de kansen op stagnatie in den aanvoer van hun grondstof in geval van politieke verwickelingen, zij thans weten, dat de Regeering over een voorraad van ongeveer 4½ maand tegenwoordig verbruik, beschikt. Alleen reeds de wetenschap, dat de groep fabrikanten, die toch reeds een zekere positie inneemt, thans versterkt op de markt komt, zou ertoe leiden, dat een zekere druk op de markt zal ontstaan, die aan den rubberprijs en dus aan de rubberproducenten niet ten goede zal komen. Juist het feit, dat de markt weet, dat het internationale rubbercomité de restrictieschroef zal gebruiken om te trachten den prijs tusschen bepaalde grenzen te houden, wat ook, afgescheiden van de uitersten (0 en 100 pCt.), *na verloop van tijd* zal gelukken, maakt, dat — hoewel het bestaan van het comité in tijden van hausse prijsstijgend, in tijden van baisse prijsdrukkend ten aanzien van het gedachte prijsequatie-punt werkt — voorloopig een hooger prijsniveau in doorsnee is verkregen. Komt nu echter een tweede macht op de markt, die uitsluitend prijsdalend kan werken, dan zouden wij daarvan geen gunstigen invloed kunnen verwachten.

Daarbij komt een tweede factor, uitvloeisel van de aanwezigheid van een geblokkeerden voorraad. Of er komt oorlog of er komt geen oorlog en in het laatste geval zal eens een tijd van grootere rust moeten aanbreken. Komt er oorlog, dan eindigt vermoedelijk, in verband met de bepalingen der restrictie-overeenkomst, de beperkingsregeling; dit geval laten wij buiten beschouwing. Doch in het andere geval moet in de eerste plaats, omdat rubber niet eeuwig houdbaar is, de voorraad verwisseld worden, d.w.z. er moet van worden verkocht en het verkochte weer aangevuld. Wij nemen echter aan, dat dit gelijktijdig geschiedt, zoodat hiervan geen invloed op den prijs zal uitgaan, hoewel ook in dit opzicht natuurlijk een machtspositie bestaat, die niet mag worden onderschat.

Doch als nu de rust is weergekeerd, zou het aanhouden van dezen grooten voorraad — vermogensinvestatie en kosten — geen doel meer hebben en zou er dus naar een liquidatie moeten worden gestreefd, welke in volle kracht bij de rubberproducenten haar ongunstigen invloed merkbaar zou doen worden. Het verschil met *tarwe* en *katoen* is, dat hier een *surplusvoorraad* is, terwijl bij de rubber, zooals wij hebben gezien, een *surplusvoorraad* zou worden gemaakt. Behoudens indien het wereldverbruik sterk zou zijn toenomen, zou dit teveel ertoe moeten leiden, dat de uitvoeren sterker zouden moeten worden beperkt en daaronder zouden alle restrictielanden lijden, zoodat deze transactie ook voor al deze gebieden van groote beteekenis is.

Deze ruiltransactie is er dus een, die alle aangesloten bij de restrictie-overeenkomst aangaat en die te zijner tijd, als die voorraad zou moeten worden geliquideerd, op allen zou drukken. Van dit gezichtspunt uit beschouwd, mag eigenlijk aan bepaalde landen geen toestemming tot extra-uitvoer worden gegeven, omdat dit tenslotte ten koste der andere landen zal gaan en is het tenslotte voor de individueele producenten geen voordeel aan het plan mede te werken, tenzij er een prijs wordt verkregen, die ten opzichte van den te verwachten toekomstigen marktprijs, rekening houdend met de toekomstige hogere kosten, gunstig zou afsteken.

Het beteekent voor de rubberlanden geen ruil van iets overbodigs, doch, tenzij er oorlog zou komen, een vooruitloopen op toekomstig verbruik en indien men het vraagstuk zoo beschouwt, komt het in een heel ander, licht te staan en heeft het facetten, die het weinig aantrekkelijk maken.

VERHOOGDE ECONOMISCHE WEERBAARHEID DOOR ARBEIDSSPREIDING.

De „blijvend“-werkloozen.

Volgens een onderzoek, door het Centraal Bureau voor de Statistiek ingesteld, stond op 1 Januari 1938 30 pCt. der werkloozen 3 jaar of langer als zoodanig ingeschreven; dit percentage was voor Amsterdam 44, voor Den Haag 40, voor Utrecht 40, voor Dordrecht zelfs 52. Hoevelen zullen thans — ruim een jaar later — niet reeds 4 jaren werkloos zijn.

Deze enkele cijfers maken het volkomen duidelijk, dat ons werkloozenleger van 300 à 400.000 man (en dat zijn alleen de getelden en n.m.m. komt er nog een goed aantal ongetelden bij), dat dus 20 à 25 pCt. van ons arbeidsleger omvat, verre van paraat is. Het kan wel niet anders, of deze groote groep moet in scholing en geschiktheid en in lust tot arbeid op een zoodanig peil komen, dat zij langzaam maar zeker een aanzienlijke massa van onvolwaardige arbeidskrachten gaat vormen. Een massa, die, als het zoo doorgaat, levenslang op ondersteuning is aangewezen, zonder dat ooit weer een behoorlijke prestatie van haar te verwachten is.

Nu kan men wel spreken over herscholing in centrale werkplaatsen e.d., maar men kan geen 300 à 400.000 man in die werkplaatsen regelmatig te werk stellen; op zijn best wordt het een rouleersysteem, waarbij de enkeling slechts korten tijd werkzaam is en niet de routine krijgt, die voor de practijk noodig is. Bovendien is te verwachten, dat bij dit herscholingswerk al spoedig de ijver zal verflauwen, omdat uitzicht op werk in het vrije bedrijf zoo uiterst gering schijnt.

Aan den anderen kant blijkt mij, zoowel uit mededeelingen, die ik kreeg van instanties, die de plaatsing van werkloozen in het bedrijfsleven moeten bevorderen, als uit inlichtingen van werkgeverszijde, dat geroutineerde arbeidskrachten — ongeacht den leeftijd — gezocht worden en vaak niet te krijgen zijn, omdat aan te velen de noodige praktische ervaring ontbreekt.

Wat is de oplossing? Zij ligt voor de hand! *De werkloozen moeten terug in het bedrijfsleven.*

Dat moet en dat kan!

Hoe dat kan, vinden wij uiteengezet in een rapport, uitgebracht aan den Hoogen Raad van Arbeid, dat dezer dagen onder den titel: „Onderzoek naar de „blijvende werkloosheid“ en haar bestrijding“ verschenen is. (Rapport van de Commissie Van der Waerden).

Het rapport geeft een aantal middelen aan, die op korten termijn de abnormale werkloosheid afdoende kunnen bestrijden, zooals: uitvoering van openbare werken (verbetering woningtoestand op het platteland, saneering van de binnensteden, uitvoering van cultuurtechnische werken), pensionneering van arbeiders van 60 jaar en ouder, verhooging van den leeftijd waarop de jeugdigen tot het bedrijfsleven worden toegelaten en tenslotte: de *arbeidsspreiding*. Van dit laatste middel wordt gezegd, dat het 't meest tot de bestrijding der werkloosheid kan bijdragen.

Deze arbeidsspreiding is ook het middel, dat de werkloozen in het bedrijfsleven moet terugbrengen. De arbeidsspreiding bestaat in een verkorting van den jaarlijkschen, maandelijkschen, wekelijkschen of dagelijkschen arbeidsduur voor den individueelen arbeider. Populair heet dit: invoering van de 40-urige arbeidsweek. Practisch moet dit middel, naar de behoefte van iederen bedrijfstak, op velerlei wijze toegepast worden: 40 uur per week, ploegenstelsel, wandelweken, 2 op 1 stelsel voor jeugdigen, enz.

Werktijdverkorting.

Nu zijn er steeds allerlei bezwaren tegen deze werkdagverkorting aangevoerd, weshalve het van belang is

te vermelden, op welke gronden het rapport deze bezwaren niet van voldoende gewicht acht, c.q. hoe die bezwaren ondervangen kunnen worden.

Werktijdverkorting van 48 op 40 uur per week of een evengroote verkorting door andere maatregelen, wanneer de technische omstandigheden dat meer gewenscht maken, heeft, zegt het rapport, een gunstigen invloed op de werkgelegenheid. Als de weekloonen gelijk blijven, neemt het aantal werknemers toe met 7 à 8 pCt., als de uurloonen gelijk blijven, met 16 à 20 pCt. Bij behoud van weekloon zal echter een vermindering der productie optreden van 3 à 8 pCt. en tevens een prijsstijging van ongeveer 5 pCt. Met dit laatste percentage zal dan het reële loon ook dalen.

Uit de verdere beschouwingen en uit de conclusies blijkt nu wel, dat arbeidsspreiding met behoud van weekloon niet in aanmerking komt, zoodat dus gedacht wordt aan invoering der 40-urige arbeidsweek met behoud van uurloon. Dit beteekent dan, dat voor den arbeider het weekloon met $\frac{1}{6}$ daalt.

Deze loonkorting mag evenwel niet geheel ten laste van de betrokken arbeiders komen, het geheele volk moet in deze opoffering deelen. Daartoe zal enerzijds de reële loonkorting verminderd kunnen worden door de vrijkomende steungelden aan te wenden tot vermindering dan wel afschaffing van de indirecte lasten, welke vooral drukken op de kosten voor levensonderhoud van de arbeidersgezinnen. Anderzijds dient van degenen, die niet door de invoering van de 40-urige arbeidsweek getroffen worden, een directe belasting geheven te worden, waarvan de opbrengst mede aangewend moet worden tot verlagende van bovengenoemde indirecte lasten. Op deze wijze is dus wel belastingverschuiwing maar geen belastingverhoging noodig, terwijl aldus de offers, voor de werknemers aan de arbeidsspreiding verbonden, door het geheele Nederlandsche volk gedragen worden.

De lasten voor den ondernemer.

Thans de bezwaren van de zijde van den ondernemer. Als de verkorting van de arbeidsweek tot gevolg zou hebben, dat werkplaatsen en machinale inrichtingen uitgebreid moeten worden, dan zou dit voor den ondernemer aanzienlijke extra-investeeringen en exploitatiekosten medebrengen. Het rapport gaat er evenwel van uit, dat de methoden van arbeidsspreiding zoo gekozen worden, dat uitbreiding van het apparaat vermeden of tot een minimum beperkt wordt.

Toch brengt verkorting van de werkweek voor den werkgever nog lasten mede. Het aantal personen, in het bedrijf werkzaam, neemt toe en daarmee de kosten van personeels- en loonadministratie e.d. Ook zullen de sociale lasten (invaliditeitspremies) zwaarder drukken, daar deze premies per man betaald worden¹⁾.

In het rapport wordt dan ook de meening uitgesproken, dat, zoo de arbeidsspreiding met overleg wordt uitgevoerd, de lasten van den werkgever zoodanig zullen zijn, dat een ongunstige invloed op de conjunctuurontwikkeling niet gevreesd behoeft te worden.

Tot zoover het rapport en op grond daarvan mogen wij deze conclusie trekken:

Deze arbeidsspreiding brengt de werkloosheid van 20 à 25 procent op 5 à 7 procent terug, m.a.w. doet haar practisch verdwijnen en zij geeft ons terug, wat wij, met het oog op onze economische weerbaarheid zoo dringend noodig hebben:

een paraat, een geschoold arbeidersleger.

O. BAKKER.

¹⁾ Hieraan zou n.m.m. tegemoet gekomen kunnen worden, door de ondernemingen gedurende een overgangstijd van overheidswege een matig bedrag per arbeider wegens toegenomen administratieve werkzaamheden te vergoeden, de verhoogde sociale lasten zouden vermeden kunnen worden door de invaliditeitspremies evenredig met de lengte der werkweek te verminderen.

TEKORTKOMINGEN VAN HET BIJZONDER EN HET COMPENSEEREND INVOERRECHT.

De Omzetbelastingwet 1933 heeft een tweetal heffingen bij den invoer in het leven geroepen, n.l. het bijzonder en het compenseerend invoerrecht. Aan de regeling ervan kleven ernstige gebreken.

De Omzetbelastingwet heeft een zuiver fiscaal doel. Hoewel men er dus niet van eischen mag, dat de binnenlandsche fabrikant hierdoor eenige bescherming van zijn positie verkrijgt, mag men toch minstens verwachten, dat hij niet op ongunstiger voet wordt behandeld dan zijn buitenlandsche concurrent. Aan dit redelijk verlangen beantwoordt de wet echter niet in alle opzichten door de weinig gelukkige wijze, waarop het bijzonder en het compenseerend invoerrecht zijn geregeld. Tengevolge van de publicatie van het onlangs gesloten handelsverdrag met Duitschland heeft deze aangelegenheid weer de aandacht op zich gevestigd.

Het bijzonder invoerrecht ex art. 17 der Omzetbelastingwet is de tegenhanger van de omzetbelasting, die geheven wordt bij de levering van roerende goederen hier te lande door binnenlandsche fabrikanten. Bij de totstandkoming der wet in 1933 werden voor de omzetbelasting en voor het bijzonder invoerrecht dezelfde heffingspercentages vastgesteld, n.l. in het algemeen 4 pCt. en voor de z.g. weelde-artikelen 10 pCt. Men zag reeds aanstonds in, dat deze gelijkheid van heffing geen waarborg was voor een gelijken belastingdruk. De binnenlandsche fabrikanten moeten n.l. omzetbelasting betalen over hun machines, werktuigen, gereedschappen en andere bedrijfshulpmiddelen; voorts over de materialen voor den bouw van fabrieksgebouwen en andere onroerende goederen, die in het bedrijf worden gebezigd. De wet brengt ten slotte ook kosten voor de fabrikanten met zich mee door de meerdere administratie, die vereischt wordt. Al deze uit de toepassing der Omzetbelastingwet voortspruitende lasten drukken uiteraard niet op den buitenlandschen fabrikant, die hier te lande zijn goederen afzet. Derhalve werd aangedrongen op een hooger heffingspercentage voor het bijzonder invoerrecht.

Om aan dezen billijken wensch tegemoet te komen, is toen bij de parlementaire behandeling van de Omzetbelastingwet in 1933 het z.g. compenseerend invoerrecht in art. 1 der Tariefwet opgenomen. Dit recht bedraagt in het algemeen 1 pCt. van de waarde en voor de z.g. weelde-artikelen 2 pCt. Het wordt niet geheven van de goederen, die hier te lande niet of niet noemenswaard worden voortgebracht, omdat voor deze goederen natuurlijk geen behoefte aan compensatie bestaat. Het compenseerend invoerrecht bedoelt dus den binnenlandschen fabrikanten een zekere vergoeding te verschaffen voor de nadeelige positie, waarin hij tengevolge van de Omzetbelastingwet tegenover het buitenland is komen te staan.

Men heeft echter in 1933 een merkwaardige fout gemaakt, waardoor de heffing van het compenseerend invoerrecht voor een groot aantal goederen illusoir is geworden. Bepaald werd n.l., dat grond- en hulpstoffen niet alleen kunnen worden ingevoerd vrij van bijzonder, maar ook vrij van compenseerend invoerrecht. De kostenverhoogende werking van de Omzetbelastingwet, waarvoor het compenseerend invoerrecht een vergoeding wil verschaffen, wordt echter evenzeer door de fabrikanten van grond- en hulpstoffen ondergaan als door de overige. Het verlenen van vrijstelling van compenseerend invoerrecht voor grond- en hulpstoffen is daarom absoluut onjuist. Hierop werd indertijd door de leden der Tweede Kamer Bierema en Kortenhorst tevergeefs gewezen. Ook van den Berge en de Vries¹⁾ zijn dezelfde meening toegedaan. Bovendien moet nog het volgende in aanmerking worden genomen.

¹⁾ De Omzetbelasting, Alphen a/d Rijn 1935, blz. 138.

De vrijstelling van compenseerend invoerrecht van grond- en hulpstoffen is in 1933 door Minister Oud verdedigd met een beroep op het beginsel van de Tariefwet om grondstoffen vrij te laten. Helaas is daarbij over het hoofd gezien, dat de kring van goederen, die krachtens de Omzetbelastingwet als grondstoffen worden gekenmerkt, veel ruimer is dan wat bij de Tariefwet onder grondstoffen wordt begrepen. Ook afgewerkte producten kunnen grondstoffen zijn in den zin der Omzetbelastingwet. Zoo bepaalt een Ministerieele Resolutie terecht, dat radiolampen als grondstoffen zijn te beschouwen voor den fabrikant van radio-apparaten. Men kan zeggen, dat bij de Tariefwet aan grondstoffen in technischen zin wordt gedacht, terwijl bij de Omzetbelastingwet het begrip grondstoffen bedrijfseconomisch moet worden uitgelegd. Het beroep op de Tariefwet is derhalve misplaatst.

Voorts is bij de technische herziening van de Omzetbelastingwet in 1938 ook belastbaar geworden het beschikken over goederen ten behoeve van een onroerend goed, waarvan zij deel gaan uitmaken. Het aantal gevallen, waarin artikelen als grondstof kunnen worden ingeslagen, heeft hierdoor nog een vrij belangrijke uitbreiding ondergaan. Over deuren, trappen, ramen enz., die in gebouwen worden aangebracht, behoefde vroeger veelal geen omzetbelasting te worden betaald. Nu dit wel het geval is, kunnen de materialen, waaruit zij worden vervaardigd en waartoe bijv. sloten behooren, als grondstof worden ingeslagen, vrij van omzetbelasting of van bijzonder en ook van compenseerend invoerrecht.

In het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer betreffende het wetsontwerp tot herziening van de Omzetbelastingwet 1933 werd opnieuw aangedrongen op uitbreiding van de heffing van het compenseerend invoerrecht tot de zogenaamde grond- en hulpstoffen. Nu heeft Minister de Wilde in de Memorie van Antwoord erkend, dat ook fabrikanten van goederen, welke door andere fabrikanten als grond- en hulpstoffen worden gebruikt, de kostenverhoogende werking van de Omzetbelastingwet ondervinden. De Minister vervolgt dan:

„Dit zou inderdaad er voor pleiten voor grond- en „hulpstoffen geen vrijstelling van compenseerend in- „voerrecht te verlenen. Tegenover het belang van de „eerstbedoelde fabrikanten staat evenwel het belang „van de fabrikanten, die de bedoelde grond- en hulp- „stoffen noodig hebben voor de vervaardiging van „hun product. Deze tegenstelling van belangen, die „ook bij de totstandkoming van de wet niet aan de „aandacht is ontsnapt, heeft er toe geleid om, in af- „wijking van hetgeen aanvankelijk in het ontwerp „van wet was voorgesteld, bij Nota van Wijzigingen „van 7 September 1933 de vrijstelling van grond- en „hulpstoffen mede te doen gelden voor het compen- „seerend invoerrecht. De ondergeteekende ziet geen „voldoenden grond om van de dienaangaande in 1933 „aanvaarde oplossing terug te komen.”

In de Tweede Kamer is over dit punt nadien niet meer gesproken. Dat de Minister het bestaan van een belangentegenstelling constateert, is op zichzelf niet verwonderlijk; immers in het geheele economisch leven bestaat een tegenstelling tusschen koopers en verkopers. Maar de vraag, waar het op aankomt, is, of er een reden bestaat, op grond waarvan de Regering in die belangentegenstelling partij moet kiezen. Hiervoor is evenwel in dit geval geen gegronde reden aan te wijzen.

Natuurlijk is het voor een fabrikant van verbruiksartikelen aangenaam, indien hij over de goederen, die hij koopt, geen compenseerend invoerrecht behoeft te betalen, terwijl hij voor zijn productie een lichte bescherming van het compenseerend invoerrecht ondervindt. Toch wordt deze lichte bescherming geenszins tenietgedaan, indien de fabrikant ook compenseerend invoerrecht moet betalen over zijn zogenaamde

grond- en hulpstoffen. De maatstaf voor de grootte van die compensatie is dan niet meer de volle waarde van zijn product. Hij ondervindt dan slechts voordeel van het compenseerend invoerrecht, voor zoover de waarde van de producten, die hij verkoopt, de waarde van de producten, die hij koopt, overtreft, dus over de door hem toegevoegde waarde. Maar dat is toch een zeer billijke maatstaf! Het compenseerend invoerrecht wil immers juist een vergoeding verschaffen voor de omzetbelasting, die in de toegevoegde waarde steekt. Indien het compenseerend invoerrecht ook van de zoogenaamde grond- en hulpstoffen wordt geheven, worden dus alle producenten op gelijken voet behandeld, niemand wordt benadeeld, niemand bevoordeeld. Daarentegen schuilt juist in den huidige toestand, waarbij het compenseerend invoerrecht voor een groot aantal fabrikanten illusoir is, een grove onbillijkheid.

De wetswijziging, waardoor deze onbillijkheid geredresseerd kan worden, is zeer eenvoudig. In de artikelen 19 en 21 zou in het eerste lid vóór het woord „invoerrecht” moeten worden geplaatst het woord „bijzonder” en verder zouden moeten vervallen de woorden „of ingevolge artikel I vierde lid der Tariefwet 1934”. Een overeenkomstige wijziging ware noodig in het laatste lid van art. 21, terwijl het laatste lid van art. 17 geheel zou dienen te vervallen.

* * *

Op den duur bleek, dat de gelijke heffingspercentages voor omzetbelasting en bijzonder invoerrecht nog een tweede ernstige ongelijkheid inhouden ten nadeele van den binnenlandschen fabrikant. De importeur kan nl. op grond van de Algemeene Wet 1822 steeds volstaan met bijzonder invoerrecht te betalen op basis van de eerstehandsprijzen. De binnenlandsche fabrikant moet echter in den regel omzetbelasting betalen over de werkelijk bedongen verkoopprijzen, onverschillig of aflevering door hem plaats vindt aan groothandelaren, kleinhandelaren, dan wel rechtstreeks aan particulieren. Behalve eerstehandsprijzen dienen dus dikwijls ook groothandelsprijzen of kleinhandelsprijzen als grondslag voor de berekening der omzetbelasting. In de oogenschijnlijk gelijke behandeling van binnenlandsch fabrikant en importeur blijkt dus in feite een bevoordeeling van den laatstgenoemde te schuilen.

Het ligt voor de hand deze moeilijkheid op te lossen, door de omzetbelasting evenals het bijzonder invoerrecht uitsluitend over eerstehandsprijzen te berekenen. Volkomen gelijke behandeling van binnenlandsch fabrikant en importeur wordt daarmee bereikt. Deze opvatting is niet nieuw. Mr. Dr. E. Tekebroek heeft in dit tijdschrift²⁾ reeds eerder uiteengezet, dat ook de Regeering in 1933 bij de totstandkoming der wet van de gedachte is uitgegaan, dat de omzetbelasting behoort te worden geheven over de eerstehandsprijzen. Helaas heeft men dit beginsel bij de praktische toepassing der wet laten varen.

Wel kan de Minister van Financiën krachtens art. 4 der wet splitsing toestaan van het bedrijf in een fabrieks- en een handelsafdeeling. Indien de Minister van deze bevoegdheid gebruik maakt, wordt de overdracht der goederen uit de fabrieksafdeeling naar de handelsafdeeling als een belastbare levering aangemerkt, waardoor de berekening der omzetbelasting over eerstehandsprijzen kan geschieden. De Minister wenscht dit artikel echter slechts bij hooge uitzondering toe te passen. Tengevolge daarvan is de ongelijkheid in den grondslag der berekening een feit geworden. Nu hebben sommige fabrikanten getracht zich aan deze onbillijke behandeling te onttrekken door het oprichten van verkoopmaatschappijen, aan welke zij hun geheele productie verkopen. Belast was in dat geval de prijs, dien de fabrikant aan de verkoopmaatschappij in rekening stelde, althans in-

²⁾ E.-S.B. 30 Maart 1938, blz. 238.

dien deze prijs niet abnormaal genoemd kon worden. Bij de technische herziening der Omzetbelastingwet in 1938 is echter een art. 4bis aan de wet toegevoegd, op grond waarvan onzelfstandige verkoopmaatschappijen voor de toepassing der wet als fabrikant kunnen worden aangemerkt. De omzetbelasting wordt dan geheven over de prijzen, die de verkoopmaatschappijen bedingen. De praktijk om belasting te heffen nu eens over eerstehandsprijzen dan weer over groothandelsprijzen of kleinhandelsprijzen is door deze wetswijziging uitgebreid en gesanctionneerd.

Nu is hiervan het gevolg èn ongelijke belasting van de binnenlandsche fabrikanten onderling èn ongelijke belasting van de binnenlandsche tegenover de buitenlandsche fabrikanten. In dit opstel wordt alleen de laatstgenoemde ongelijkheid nader beschouwd. Uit het voorafgaande is gebleken, dat het punt van heffing voor de omzetbelasting veelal dichter bij den consument ligt dan voor het bijzonder invoerrecht. Het is duidelijk, dat in deze gevallen naar verhouding meer omzetbelasting dan bijzonder invoerrecht wordt geheven. Zulks moet een misstand worden genoemd. De Regeering heeft dit erkend en gepoogd het nadeel voor de binnenlandsche fabrikanten weg te nemen, bij de technische herziening van de Omzetbelastingwet in 1938. Toen is bepaald, dat voor de berekening van het bijzonder invoerrecht de waarde der goederen met een vierde zal worden verhoogd. Dit komt hierop neer, dat het bijzonder invoerrecht in het algemeen van 4 pCt. op 5 pCt. en voor de z.g. weelde-artikelen van 10 pCt. op 12½ pCt. wordt gebracht.

Deze oplossing kan evenwel geenszins fraai worden genoemd. De verhooging van den maatstaf van heffing van het bijzonder invoerrecht met een vierde is uniform, terwijl de ongelijkheid in druk van omzetbelasting en bijzonder invoerrecht van geval tot geval verschillend is. De vastgestelde verhooging zal soms een geheel onvoldoende compensatie bieden; echter komt het toch ook nog veelvuldig voor, dat de omzetbelasting over eerstehandsprijzen wordt geheven en in die gevallen is de verhooging geheel overbodig. Er treedt dus een zekere willekeur op: hier wordt te weinig, daar te veel gegeven. Berekening èn van het bijzonder invoerrecht èn van de omzetbelasting over de eerstehandsprijzen is derhalve een veel logischer en rechtvaardiger oplossing. Wel zou hierdoor de opbrengst der omzetbelasting ongunstig worden beïnvloed. Deze omstandigheid heeft men bij de technische herziening der Omzetbelastingwet in 1938 ongetwijfeld zwaar laten wegen. Bij deze herziening was het streven van de Regeering er in het algemeen op gericht bestaande ongelijkheden in de heffing weg te nemen. Zulks geschiedde echter steeds op zoodanige wijze, dat indien één groep zwaarder belast was dan een andere, gelijkheid werd geschapen door ook de tweede groep zwaarder te belasten.

* * *

Hoe dit ook zij, het eigenaardige geval doet zich nu voor, dat de Wet tot herziening van de Omzetbelastingwet 1933 krachtens een Koninklijk Besluit van 3 September 1938 in werking is getreden op 1 October 1938, echter met uitzondering der wijziging van het eerste lid van art. 17, waarbij de maatstaf van heffing voor het bijzonder invoerrecht met een vierde wordt verhoogd. Thans geldt dus nog de oude regeling, waarbij het bijzonder invoerrecht wordt geheven op grondslag der eerstehandsprijzen zonder dat de bedoelde verhooging wordt toegepast. Een officieele verklaring van de redenen, die de toepassing der betrokken wijziging van art. 17 hebben vertraagd, is nimmer gegeven. Er is aanleiding om de verklaring voor dit uitstel op het terrein der handelspolitiek te zoeken.

In het handelsverdrag met de Vereenigde Staten d.d. 20 December 1935 wordt bepaald, dat de Ameri-

kaansche producten, waarvan het invoerrecht in het verdrag wordt gefixeerd, niet bovendien nog aan een recht zullen worden onderworpen, hooger dan overeenkomt met het equivalent van een binnenlandsche belasting. Hieruit mogen wij waarschijnlijk concluderen, dat de Amerikaansche Regeering op grond van de betrokken clausule zich met succes heeft kunnen verzetten tegen de toepassing van het gewijzigde art. 17 der Omzetbelastingwet.

De publicatie van het handelsverdrag met Duitsland van 25 Maart 1939 heeft nog meer licht op deze zaak geworpen. In de gewisselde stukken³⁾ wordt door de Nederlandsche Regeering de toezegging gedaan, dat zij niet van plan is de verhooging van den maatstaf van heffing van het bijzonder invoerrecht toe te passen op die Duitsche goederen, waarvoor de invoerrechten in het handelsverdrag worden gefixeerd.

Men kan nu wel als vaststaand aannemen, dat de verhooging van den maatstaf van heffing met een vierde niet alleen achterwege zal blijven voor de betrokken Amerikaansche en Duitsche artikelen, maar in het geheel niet zal worden toegepast. Er is immers geen enkel wetsartikel, dat de Regeering het recht geeft om de verhooging voor bepaalde goederen niet en voor de overige wel toe te passen.

De conclusies, die uit dezen gang van zaken kunnen worden getrokken omtrent de handelspolitieke positie van Nederland blijven hier onaangeroerd. In dit opstel wordt alleen ingegaan op de consequenties voor de Omzetbelastingwet. Door Regeering en Staten-Generaal is een wetswijziging vastgesteld, waarvan de toepassing om handelspolitieke redenen achterwege moet blijven. Maar de wetswijziging werd op goede gronden noodig geoordeeld, omdat een ongewenschte toestand werd aangetroffen. Dat een eerste poging tot verbetering schipbreuk heeft geleden, mag echter in geen geval reden zijn om verder lijdelijk toe te zien.

De vraag rijst dus tenslotte, over welke middelen de Regeering nog beschikt ter correctie van den ongelijken druk van omzetbelasting en bijzonder invoerrecht. Met een verhooging van het compenseerend invoerrecht zou hetzelfde effect bereikt kunnen worden als met de verhooging van den heffingsmaatstaf van het bijzonder invoerrecht. Het is echter waarschijnlijk, dat dezelfde krachtige weerstand van de zijde van het buitenland, dien de Regeering heeft ontmoet bij haar poging tot verhooging van den maatstaf van heffing van het bijzonder invoerrecht ook zal worden geldend gemaakt tegen een verhooging van het compenseerend invoerrecht.

Berekening van omzetbelasting en bijzonder invoerrecht, beide over eerstehandsprijzen, is derhalve de aangewezen maatregel om de ongelijkheid in concurrentievoorwaarden op te heffen, die ontstaan is, doordat de maatstaf van heffing van het bijzonder invoerrecht in vele gevallen kleiner is dan de maatstaf van heffing voor de omzetbelasting. Een vermindering van de opbrengst der omzetbelasting valt dan weliswaar te verwachten en men kan dit zeer zeker als een bezwaar zien. Maar men bedenke toch wel, dat de nood der schatkist nimmer tengevolge mag hebben, dat de binnenlandsche fabrikanten tegenover de buitenlandse worden benadeeld. Dit is regelrecht in strijd met het belang van de Nederlandsche volkswaart. Bovendien zij er op gewezen, dat een andere in dit opstel verdedigde maatregel, nl. opheffing van de vrijstelling van compenseerend invoerrecht voor de zogenaamde grond- en hulpstoffen, voor den fiscus voordeeler gevolgen heeft. Gelijkijdige toepassing van beide maatregelen zal derhalve het nadeel voor den fiscus belangrijk beperken, terwijl de Omzetbelastingwet aan billijkheid en eenvoud in hooge mate zal hebben gewonnen.

H. E. MÖCKEL.

³⁾ Bijlage van „Economische Voorlichting” van 7 April 1939. No 14.

SURINAME.

Suriname, met een oppervlakte van ongeveer vijfmaal zoo groot als Nederland, heeft slechts plm. 170.000 inwoners, verdeeld over ongeveer 17.000 boschnegers, 3.500 Indianen, 41.000 Britsch-Indiërs, 34.000 Nederlandsch-Indiërs, ca. 67.000 „Surinamers” en slechts een kleine 2.000 Import-Europeanen. Van deze laatsten zijn er 1.000 Nederlanders.

Eenmaal een bron van welvaart voor Nederland, is het na de vrijstelling der slaven in het midden der vorige eeuw nagenoeg geregeld een bron van economische en financieele zorgen geworden en gebleven. Op een totale uitgaven-begroting van jaarlijks ongeveer f 7.000.000, moet daarvan door het moederland meer dan f 3.000.000 bijgedragen worden.

Waar allereerst landbouwproducten voor den export moeten zorgen, is verbetering van den geheelen toestand terecht gezocht in steun aan den landbouw. Het merkwaardige feit deed zich daarbij voor, dat de plm. 67.000 zielen groote groep „Surinamers” weinig geneigdheid voor landbouwwerkzaamheden vertoont en de werkkrachten dus van buitenaf geïmporteerd moeten worden, waarvoor slechts Javanen kunnen worden gevonden, sedert emigratie van Britsch-Indiërs verboden werd door de Engelsche autoriteiten.

In de laatste jaren zijn van verschillende zijden geschriften verschenen en voorstellen gedaan ter verbetering der algemeene welvaart. Ik denk daarbij o.a. aan die van de heeren Bos, Kasteleijn, Staal, Cock Buning, den Ondernemersraad voor Suriname en meerdere anderen.

Vier groote vraagstukken komen hierbij voornamelijk naar voren:

- a. Betere inschakeling van de in Suriname geboortigen in het productieproces.
- b. Bevordering van bestaande en nieuw op te richten cultures.
- c. Import en behoud van geschikte werkkrachten.
- d. Een behoorlijke exportorganisatie.

Ad a:

Zooals reeds boven medegedeeld, is de groep „Surinamers” ongeveer 67.000 personen groot, waarvan de helft mannelijk. Behalve voor los werk in de nederzettingen, werk in het balata- of goudbedrijf, klein ambtelijk werk, is hun inschakeling in het productie-proces moeilijk. Dit leven van den eenen dag op den andere vormt een groot gevaar en de onlusten in de laatste jaren, zoowel in Trinidad als in Britsch-Guyana, wijzen erop, dat deze gevaren verre van denkbeeldig zijn.

De tegenwoordige Gouverneur heeft in deze richting reeds veel gedaan, al is dit werk sterk belemmerd door gebrek aan de noodige financiën. Ik denk hierbij o.a. aan het werk van het Surinaamsche Steun-Comité op Herminadorp, aan de vestiging van Creola op Uitkijk, aan de vestiging van de Evangelische broedergemeente in de Saramaccapolder en die van de R.K. Gemeente van Britsch-Indiërs te Gyrjapar, van Javanen bij den Copieweg en die van Creolen bij den Rijsdijkweg.

Bij de stichting van al deze koloniën zit voorop te trachten de stadsbevolking zooveel mogelijk tot den landbouw en de veeteelt op te leiden en ze daarna in staat te stellen op eigen grond voor eigen voedselvoorziening te zorgen en eventueel ook het kweken van enkele export-producten ter hand te nemen.

Zooals reeds gezegd, nopen financieele omstandigheden tot beperking. Zoo telde de grootste der vestigingen, Creola, einde 1936 slechts 172 zielen.

De vraag dringt zich hierbij op, of ook niet iets te bereiken zoude zijn met bevordering van de kleinindustrie. In de laatste jaren zijn daarbij in onze Aziatische koloniën zeer gunstige resultaten bereikt. Toegegeven moet worden, dat op Java de kern tot

ontwikkeling reeds aanwezig was, welke op Suriname nog niet voldoende gevormd is.

Ad b en c :

Vrijwel alle krachten zijn in de laatste jaren op deze twee punten geconcentreerd geweest, zoowel in de literatuur als in de maatregelen van het Gouvernement. Het laatste besluit van den tegenwoordigen Minister van Koloniën om gedurende een 10-tal jaren jaarlijks *f* 400.000 beschikbaar te stellen voor irrigatie en immigratie, zal in de toekomst van groot belang blijken te zijn. Niet genoeg kan gehoopt worden, dat latere Ministers zich hierbij zullen aansluiten.

Ad d:

Het is echter niet voldoende industrie- of landbouwproducten te produceeren, men moet ze ook verkoopen. Ontbreekt dit laatste, dan is alle moeite vergeefs. Gelijktijdig met het zorgen voor werkkrachten en gelegenheid tot werk, moet de verkoop aangepakt en georganiseerd worden.

Op het oogenblik zijn als voornaamste exportproducten bekend: koffie, rijst, citrus, suiker, bananen, cassave, black eye peas, tomaten, groenten en grootendeels hout. Behalve koffie en citrus, welks laatste export over de economische afdeling van het landbouwproefstation loopt, wordt de export vrijwel geheel aan zichzelf overgelaten. Zoo heeft men getracht groenten naar Curaçao uit te voeren, dat jaarlijks een invoer van pl.m. *f* 100.000 nodig heeft, waarvan voor *f* 72.000 uit de Vereenigde Staten van Amerika komt en slechts pl.m. *f* 1.200 uit Suriname. Door onvoldoende voorlichting en nog gebrekkige organisatie is het een mislukking geworden en werden verschillende documenten niet eens opgenomen. Rijst, met een jaarlijkschen invoer in Curaçao van pl.m. *f* 66.000, betreft dit land nog voor geen *f* 1.000 uit Suriname. Deze voorbeelden zouden nog met verschillende kunnen worden aangevuld.

Is de export eenmaal behoorlijk op gang, dan zoude er tevens werk gevonden kunnen worden voor een op te richten kisten- of emballagefabriek, voor een conservenfabriek, voor een groentenveiling, voor een zuivelfabriek en misschien nog meerdere andere fabrieken.

Een wijze van stimuleering van den export zal gezocht moeten worden, echter zonder daarbij de Regeeringshulp te laten domineeren, waardoor gevaar ontstaat, dat het particulier initiatief op den achtergrond wordt gedrongen. Dit is misschien voor Suriname nog meer van belang dan elders, waar de lange malaise-jaren en de vele mislukkingen een mentaliteit in de hand hebben gewerkt, die graag in de eerste plaats uitgaat naar Gouvernementssteun. Reeds nu exportcentrales op te richten voor bepaalde producten is eveneens ongewenscht, waar er in dit stadium nog zoo vele onzekerheden zijn en zelfs bij een cultuur als de citrus het nog onzeker is of het groot- of het kleinbedrijf zal overheerschen.

Wel is het van groot belang reeds nu steunpunten te hebben buiten Suriname op enkele belangrijke plaatsen. Ik denk hierbij aan een kantoor in Nederland, één in Willemsstad, één in New-York en één in Paramaribo. Op 3 belangrijke punten zoude op deze wijze een klein Surinaamsch centrum gevestigd worden, waar alle belangen samenkomen.

Wat zal nu de taak van deze centra zijn? Ik heb hierbij als voorbeeld genomen de opdracht, door Engelsch West-Indië gegeven aan de „West Indian Trade Commissioner” in Canada.

In de eerste plaats handelsinformatiën zoowel voor im- als export. D.w.z. afzetmogelijkheden voor verschillende producten onderzoeken, niet alleen voor nu, maar ook voor de toekomst. Op de hoogte zijn van de handelseischen der afnemers. Gewenschte verkoopmethoden onderzoeken. Informatiën over eventuele koopers geven. Specificaties voorradig hebben van te leveren exportproducten. Op de hoogte zijn

van de gewenschte wijze van vervoer. Bij dit alles zal het bureau niet alleen niet passief moeten wachten tot aanvragen binnenkomen, maar ook, vooral, actief, stimulerend moeten werken.

In Nederland samenwerking zoeken met andere organen als onze handelsvoorlichting, Koloniaal Instituut en andere dergelijke lichamen. In New-York met het Holland-centrum in het Rockefeller centre.

Verder de Surinaamsche exporteurs aan goede agenten helpen, deze van introducties voorzien en zoo noodig controleeren. Samenwerking tusschen exporteurs zoo noodig bevorderen.

Reclame verzorgen, zoowel voor Suriname als geheel als voor een bepaald product.

Financieele adviezen, o.a. over de gewenschte wijze van credietgeven, over de wijze van financiering, van incasseering, behandeling van niet opgenomen goederen, registratie van handelsmerken.

Bevordering van het vreemdelingenverkeer.

Handelsliteratuur over Suriname verzorgen en verspreiden. Lezingen over Suriname verzorgen.

Inwoners van Suriname aan de noodige introducties helpen.

Dit alles is slechts een greep uit het vele werk, hetwelk door zulke centra verricht kan worden, waarbij op den voorgrond zal moeten staan, dat in de eerste jaren na de eventuele oprichting, het eigen initiatief en de eigen studie van het bureau de hoofdschotel zal moeten vormen.

Vanzelfsprekend zoude ernstig overwogen moeten worden, of zijn werkkring zich niet over geheel Nederlandsch West-Indië zoude moeten uitstrekken en een zeer nauwe samenwerking met Curaçao zoude moeten worden gezocht.

Zoals reeds gezegd, zal zijn werk in den beginne veel researchwerk moeten omvatten en alle belanghebbende en belangstellende krachten moeten verzamelen. Juist door niet te groot te beginnen, zouden grove fouten vermeden worden en wat van groot belang is, zouden de onkosten zeer beperkt worden. Zijn groote taak is en blijft de concentratie van alle factoren en krachten, welke kunnen medewerken Suriname uit zijn huidig stadium van verval op te heffen.

Al zijn de onkosten niet groot, toch zal Regeeringshulp niet gemist kunnen worden, terwijl verwacht mag worden, dat geleidelijk, na eenigen tijd werken, eigen inkomsten en particuliere bijdragen een groote rol zullen gaan spelen.

Het groote voordeel van een dergelijke organisatie is, dat een harmonische oeconomische ontwikkeling van Suriname bevorderd wordt. Dit is van het allergrootste belang.

Hierboven zijn vier vraagstukken genoemd, die bij de toekomstige ontwikkeling van Suriname naar voren komen en niet genoeg kan herhaald worden, dat al deze vier vraagstukken *gelijktijdig* aangepakt moeten worden, zelfs al zouden de onkosten en jaarlijksche bijdragen in den een of anderen vorm van het moederland groter moeten worden. Beter heel werk dan half werk. Half werk is altijd duur en meestal nutteloos.

Verschiedende voordeelen zijn aan bovenstaande plannen van de centra verbonden. Moreel dit groote, dat een basis van samenwerking wordt geschapen tusschen overheid en particulieren, waarop gemakkelijk kan worden voortgebouwd.

Wordt de export uitgebreid, dan wordt niet alleen de kans in het leven geroepen werkgelegenheid voor inheemsche krachten te scheppen, tevens wordt de mogelijkheid geopend voor Europeanen met eenig kapitaal. Ik denk hierbij aan eventuele Joodsche emigranten.

Tusschenhandel neemt een niet onbelangrijke plaats in Britsch Guyana in en ontbreekt in Suriname vrijwel geheel. Ook dit kan door verbetering van het zeevervoer bevorderd worden.

Voor één gevaar zal gewaakt moeten worden en dat is, dat door het bureau niet zelf geconcurrereerd wordt

met bestaande ondernemingen. Zijn werking zal voornamelijk stimulerend en intermediair moeten zijn.

Tenslotte de kosten. Deze behoeven niet groot te zijn. Door aansluiting met Curaçao kunnen deze dadelijk op de helft worden teruggebracht, zoodat, wanneer klein begonnen wordt, de getallen klein zullen zijn in verhouding tot het groote belang.

Worden zulke centra opgericht, gezamenlijk door Nederland, Suriname en Curaçao, dan worden allen tot elkaar gebracht en kan Suriname beter hiervan de voordeelen leeren inzien.

Cecil Rhodes klaagde eens over Zuid-Afrika „So much to do, so little done” en toch is door zijn onvermoeide werkzaamheden veel tot stand gekomen.

Dit kan ook... in Suriname.

F. W. L. DE BEAUFORT.

AANTEKENINGEN.

De anti-Japansche boycott in de Vereenigde Staten en de gevolgen daarvan voor Japan.

De boycott-beweging in Amerika, t.a.v. Japansche goederen, naar aanleiding van den Japanschen inval in China — waarvan hier de ontwikkeling gedurende het eerste jaar van het Japansch-Chineesche conflict zal worden nagegaan — heeft van het begin af aan een onofficieel karakter gedragen.

Beschouwt men den teruggang van den invoer van Japansche goederen gedurende het tijdvak van Juli 1937 tot midden 1938, dan moet met de volgende factoren rekening gehouden worden:

1. In Amerika is in deze periode een drastische teruggang van de bedrijvigheid opgetreden, met als gevolg een daling van den totalen invoer dus ook die van Japansche goederen.

2. In Japan was gebrek aan grondstoffen voor de fabricage van exportproducten (o.m. rubber, textielgrondstoffen en metaal), terwijl de uitvoer van bepaalde goederen, in verband met den oorlog, werd verboden.

Reeds vóór den Japansch-Chineeschen oorlog had Amerika zich beschermd tegen overmatigen Japanschen invoer. De consumenten-boycott was dus beperkt tot de z.g. „non competing goods”. Van belang is, dat tot deze groep de zijde behoorde, Japan's voornaamste exportproduct, waarvan Amerika de grootste afnemer was.

De boycott kon nu beter geschieden dan een tiental jaren geleden. Immers, door de depressie in Amerika had men minder behoefte aan grondstoffen, dus ook aan ruwe zijde, zoodat de zijde een relatief minder belangrijke plaats ging innemen in den totalen invoer van Amerika uit Japan.

Nog belangrijker echter is, dat men meer en meer de zijde ging vervangen door kunstzijde en door andere gewezen stoffen, welk proces reeds geruimen tijd aan den gang was. De daling van den invoer van zijde is dus slechts voor een klein gedeelte een gevolg van de boycott.

In het eerste oorlogsjaar (midden 1937—midden 1938) wijzigde de handelsbalans met Japan zich ten gunste van Amerika.

Uit een onderzoek is gebleken, dat de boycott het sterkst is in de steden van Noord-Oost Amerika; op het platteland is de boycott-stemming veel minder merkbaar.

Het is de vraag, in hoeverre de leus: „Koopt Amerikaansch fabrikaat”, in deze een woordje mee heeft gesproken. Immers, hiermee aageerde men reeds vóór het conflict Japan—China tegen den invoer van Japansche goederen.

Sedert de verovering van Mantsjoerije (1931) werden reeds Japansche producten boycott.

De boycott is in Amerika gepropageerd door de meest uiteenlopende organisaties, bijv. door vakverenigingen, kerkelijke groepen, studentenorganisaties, jeugdgroepen en tal van andere vereenigingen. Veelal blijkt, dat het uiteindelijk streven van vele groe-

pen is geweest: bescherming van de Amerikaansche industrie. Het meest effectief georganiseerd is de boycott met behulp van de coöperaties, niet alleen van consumenten, maar vooral ook van kleinhandelaars. Deze boycott was echter beperkt van omvang.

Japan is in Amerika ook nog geboycott op grond van zijn toetreden tot het anti-kominternpact.

Boycott in het eene deel van het land — zoo merkt N. M. Becker op¹⁾ — kan leiden tot vergroote aankopen in een ander deel van het land. Bovendien kunnen de prijzen door een boycott zoo laag worden, dat velen de verleiding te groot wordt en zij de betrokken goederen toch koopen. In het algemeen echter zullen de groothandelaren, als zij het bestaan van een boycott-stemming kennen, voorzichtig zijn met het plaatsen van orders in Japan.

De consumptiegoederen zijn door de boycott het zwaarst getroffen. Meer dan de helft van de daling van den invoer van deze goederen komt op rekening van de boycott.

De kapitaalgoederen, die òf niet te herkennen zijn als Japansch, òf niet vervangbaar zijn, hebben praktisch geen invloed van de boycott ondervonden.

Ruwe grondstoffen en halfabrikaten, vallen veelal buiten het bereik van de boycott-beweging, daar deze goederen geheel binnen het terrein van den groothandel liggen.

Dat de textiel-import is afgenomen, komt voornamelijk door gebrek aan grondstoffen in Japan.

Men beweert, dat een kleine 30 pCt. van de daling van den invoer uit Japan in Amerika is toe te schrijven aan boycott. Het totale verlies, dat Japan door de Amerikaansche boycott heeft geleden, is veel minder groot gebleken, dan men in Amerika had verwacht.

Zuid-Oost Azië heeft bijv. Japan door boycott tweemaal zooveel schade berokkend als Amerika.

De vorming van het Yen-blok heeft Japan wel in staat gesteld zijn export naar de daarbij aangesloten landen te vergrooten, zoodat het in totaal maar 5 pCt. van zijn totalen uitvoer heeft verloren, doch dit leverde geen deviezen.

Toch is eenig blijvend effect van de boycott wel waarschijnlijk. Waar mogelijk, is immers de stoot gegeven tot de vervaardiging van vervangingsproducten en het gebruiken van eigen productiemogelijkheden.

Daarbij komt nog, dat Japan destijds de markt had veroverd met behulp van zijn gedeprecieerde valuta en tijdens een toestand van depressie in Amerika, waardoor „goedkoop” den doorslag gaf.

Tenslotte is als blijvend gevolg van de boycottbeweging nog te noemen een verlies aan commercieele goodwill van Japan in de Vereenigde Staten.

¹⁾ In een artikel in de „Far Eastern Survey” van Maart 1939, waaraan wij een en ander ontleenen.

De 27ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut.

Dezer dagen is verschenen de 27ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut, t.w.: Tanker freight rates and tankship building door Dr. T. Koopmans. Deze studie wordt in den handel gebracht voor f 3.— gebonden en f 2.— ingenaaid. Voor donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut gelden de verminderde prijzen van resp. f 2.25 en f 1.50.

Donateurs en leden kunnen zoowel bij het Secretariaat van het N.E.I., Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-West, (Giro No. 158477) als bij den boekhandel en de uitgevers (De Erven F. Bohn, Haarlem) bestellen. Anderen uitsluitend bij den boekhandel en de uitgevers.

De 26ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut, getiteld: Inkomens- en vermogensverdeling door J. van der Wijk, zal binnenkort verschijnen.

Tankscheepsvrachten en Tankscheepsbouw.

Van de hand van Dr. T. Koopmans, die reeds eerder een publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut verzorgde¹⁾, is onlangs in de Engelsche taal verschenen een studie over de prijsvorming op de tankscheepsvrachtenmarkt en de invloed, die van deze markt uitgaat op de tankscheepsbouw en omgekeerd. Dit boek, dat als titel draagt: „Tanker freight rates and tankship building” is opgebouwd uit drie deelen:

Deel I bevat een algemene beschrijving van de groepen van ondernemingen, die direct of indirect bij de tankvrachtenmarkt belang hebben, en van de betrekkingen tussen deze groepen. In het bijzonder worden schattingen opgesteld van de gedeelten van de totale tankertonnage, die in een recent jaar toebehoorden aan enige groepen van eigenaars. Onder deze groepen treden de grote petroleumconcerns sterk op de voorgrond; hun gezamenlijk aandeel overtreft in belangrijke mate dat der onafhankelijke reders.

Deel II is gewijd aan een onderzoek van de wetten, waaraan de vorming der tankvrachten onderworpen is. Er bestaat een hoge correlatie tussen vrachtnoteringen voor reischarters en die voor tijdcharters. Het historisch verloop der vrachten vertoont voorts grote schommelingen in tijden van sterke vraag, afgewisseld door een merkwaardige stabiliteit der vrachten op een laag peil in tijden van depressie. Als voorbereiding voor het onderzoek naar de factoren, die aan dit gedrag der tankvrachten ten grondslag liggen, dient een korte samenvatting van de theorie der prijsvorming bij vrije concurrentie. Deze theorie verklaart bewegingen in de prijs uit de bewegingen in de „vraagkromme” en in de „aanbodskromme”, welke plaats vinden onder de invloed van de vraag- en aanbodsfactoren.

Bij de behandeling van de vraagzijde van de tankvrachtenmarkt is een discussie van de betrekkingen tussen deze markt en de afzetmarkt voor minerale oliën nodig om aan te tonen, dat de onderstelling van vrije concurrentie tussen charters onder normale omstandigheden een goede benadering der werkelijkheid vormt. Een beschouwing van de elasticiteit van de vraag voor het vervoer van oliën in tankschepen leert, dat deze zeer gering is. Hierop volgt een bespreking van de algemene aard der factoren, die de vraag beïnvloeden.

Het onderzoek van de aanbodzijde der tankvrachtenmarkt levert de verklaring op voor de essentiële verschillen, die er bestaan in het gedrag der vrachten tussen tijden van hoogconjunctuur in de tankscheepvaart (wereldtankvloot volledig in gebruik) en tijden van depressie (de vloot gedeeltelijk in gebruik).

In het eerste geval is ook de elasticiteit van het aanbod zeer beperkt, daar deze dan slechts voortkomt uit schommelingen in de benuttingsgraad der in gebruik zijnde vervoerscapaciteit. Uit statistische gegevens is een halfjaarlijkse index berekend voor de vervoersprestatie geleverd per eenheid van vervoerscapaciteit der wereldtankvloot. De bewegingen van deze index gedurende de jaren 1923—1930 worden kwantitatief verklaard uit de bewegingen in de tankvrachten, waarbij rekening is gehouden met de geleidelijke en incidentele wijzigingen in de exploitatiekosten van tankschepen. Uit deze berekeningen blijkt, dat de elasticiteit van het aanbod van vervoer slechts omstreeks 0.15 bedraagt, wanneer de wereldtankvloot geheel in gebruik is. In deze periode zou derhalve een stijging van omstreeks 10 pCt. der vrachten nodig zijn geweest om de reders er toe te brengen, de vervoersprestatie van hun schepen met slechts 1½ pCt. te verhogen.

De geringe elasticiteit van vraag zowel als aanbod in tijden van hoogconjunctuur vormt de grondslag

voor de verklaring van de buitengewone heftigheid, waarmee de tankvrachten in deze omstandigheden reageren op veranderingen in vraagfactoren en aanbodsfactoren. Het blijkt, dat de vraagfactoren, die samenhangen met de veranderingen in de vraag naar minerale oliën en in de plaats van productie, de sterkste invloed hebben uitgeoefend op de schommelingen in de tankvrachten van jaar op jaar. De betekenis der enigszins geleidelijk veranderende aanbodsfactoren — in 't bijzonder van de vervoerscapaciteit — ligt meer in hun invloed op het gemiddelde niveau der vrachten over enige opeenvolgende jaren.

Uit deze statistische analyse blijkt verder, dat de bovengenoemde factoren te kort schieten bij de verklaring juist van de toppen in de vrachtenkromme, die bereikt werden in 't begin van 1927 en in de eerste maanden van 1930. In deze beide gevallen veroorzaakten de grote petroleummaatschappijen een min of meer kunstmatige schaarste van op reischarter beschikbare tonnage, en dreven zodoende de vrachten omhoog. Zij wedijverden, namelijk in het afsluiten van tijdcharters voor een groot aantal schepen zonder dat zij tegelijkertijd de benuttingsgraad van de te hunner beschikking staande schepen in die mate opvoerden, als onder meer normale omstandigheden zou zijn overeengekomen met het hoge peil der vrachten. Een dergelijke overgang van de markt uit een toestand van vrije concurrentie naar een toestand, waarin de invloed van enkele grote bevrachters met eigen schepen zich zeer sterk doet voelen, zal zich te eerder voordoen, naarmate de vraag naar vervoer van oliën groot is in vergelijking tot de vervoerscapaciteit van de wereldvloot, of zelfs naarmate een zodanige situatie verwacht of gevreesd wordt.

Zodra een vermindering in de vraag een gedeelte van de vloot ongebruikt laat, neemt de elasticiteit van het aanbod sterk toe tengevolge van de mogelijkheid van het ongebruikt laten van een veranderlijk deel der vervoerscapaciteit. Vrachten dalen tot op een peil dat overeenkomt met het verschil tussen de exploitatiekosten en de opleggingskosten van die nog in gebruik zijnde schepen, die met de meeste kosten varen. Dientengevolge hebben veranderingen in de vraag of het klaarkomen van nieuwe tankschepen een zeer geringe invloed op de tankvrachten zolang de toestand van depressie duurt. De Tankerpool, een aaneensluiting van vrijwel alle onafhankelijke reders, gesteund en bevorderd door de grote petroleummaatschappijen, die schade ondervonden van de concurrentie door petroleumondernemingen zonder eigen schepen, slaagde er in het niveau der vrachten te verhogen. Zij bracht dit tot stand door een zeker bedrag, te betalen als contributie aan de Pool, bovenop de exploitatiekosten te leggen, en de opleggingskosten te verminderen met een tweede bedrag, dat als premie aan de eigenaars van opgelegde tankschepen werd uitgekeerd. De hierdoor teweeggebrachte stijging in de vrachten beliep echter iets minder dan de som van deze twee bedragen tengevolge van het feit, dat de eigenaars der in gebruik zijnde schepen een zeker offer brachten, in de vorm van een concessie op de vrachten, teneinde deze schepen in de vaart te houden. Mogelijke beweeggronden voor deze politiek worden besproken.

Deel III behandelt de wisselwerking tussen de tankvrachtenmarkt en de bouw van tankschepen. Een hoge stand van de vrachten leidt tot het geven van vele opdrachten voor de bouw van nieuwe tankschepen door alle enigermate belangrijke groepen van eigenaars. Bij hun voltooiing na omstreeks een jaar oefenen deze schepen een druk uit op de tankvrachtenmarkt. Het uitblijven van verdere bouwopdrachten, wanneer de vrachten zodoende tenslotte aanmerkelijk zijn gevallen, kan echter wederom slechts na omstreeks een jaar zijn uitwerking op de markt hebben. Op grond van dit mechanisme heeft de tankvrachtenmarkt een neiging tot cyclische bewegingen. De vorm

¹⁾ No. 20: „Linear regression analysis of economic time series”.

dezer bewegingen staat echter sterk onder de invloed van het verloop der vraagfactoren.

Ondanks de goede argumenten, die kunnen worden aangevoerd ten gunste van een meer gelijkmatige aanbouwpolitiek, kon deze toch niet algemeen ingang vinden, voordat de Tankerpool de mogelijkheid had geschapen om een reserve van ongebruikte schepen aan te houden zonder dat daardoor de vrachten worden neergedrukt op een verliesgevend peil zelfs voor de meest moderne en efficiënte schepen. De Pool droeg zodoende enigermate bij tot een vermindering van de schommelingen zowel in de scheepsbouw als ook op de tankvrachtenmarkt. Haar eigen stabiliteit en voortbestaan schijnen echter bedreigd door de vele opdrachten tot bouw van tankschepen, die voortvloeien uit de uitschakeling van het risico van sterk verliesgevend exploitatie, zolang als de Pool in werking is.

ONTVANGEN BOEKEN, BROCHURES EN STATISTIEKEN.

Boeken.

The Significance and Basic Postulates of Economic Theory door T. W. Hutchison M.A. (Londen 1938; Macmillan & Co. Ltd. Prijs 8/6).

Een weg naar welvaart, grondslagen voor een oplossing van onze hedendaagse sociaal-economische problemen door Mr. H. H. Reyers. (Utrecht 1939; Uitgeverij W. de Haan N.V. Prijs f 2.—).

Economic Adaptation to a changing world market door Carl Major Wright. (Kopenhagen 1939; Einar Munksgaard. Prijs inge. 8/6; geb. 10/6).

Housing in Jewish Palestine. Uitgave van het Economic Research Institute of the Jewish Agency. (Jeruzalem 1938).

Geologische kaart van Java (schaal 1 : 100.000). Toelichting bij blad 116 (Sidôurdjo) met ca. 70 blz. beschrijvende tekst door Ir. J. Duyfjes. Uitgave van den Dienst van den Mijnbouw te Bandoeng. (Prijs met kaartblad f 2.50).

Guiding principles for studies on the nutrition of populations door Dr. E. J. Bigwood. (Genève 1939; Société des Nations. Prijs 6/—).

Eenige bedrijfseconomische beschouwingen over de Poetsmiddelenindustrie in Nederland door Dr. Ir. L. G. Versteeg. (Proefschrift T.H. Delft). (Rotterdam 1939; N.V. Nijgh & van Ditmar).

De binnenscheepvaart in 1938 door C. A. M. C. van Kasteel. Uitgave van het Onderwijsfonds voor de Scheepvaart. (Amsterdam 1939).

Economie paysanne door Roland Maspétiol. (Parijs 1939; Librairie de Médecis. Prijs 15 frs.).

Brochures.

The family of Nations, radio-toespraken door Nicholas Murray Butler, David Lloyd George, Henry-Haye, Bo Östen Undén, Paul van Zeeland, John

F. O'ryan vanuit New-York, Londen, Parijs, Stockholm en Tulsa bij de wapenstilstandshedenking op 11 November 1938, via the Columbia Broadcasting System and allied Systems. (New-York 1939).

Statistieken.

De Landbouwcrisismaatregelen, hunne werking en uitvoering XXI (met bijlagen). Driemaandelijksch verslag aan de Staten-Generaal (October, November, December 1938). (Den Haag 1939; Alg. Landsdrukkerij).

Statistiek voor den handel in brandstoffen II (1936/1937). Uitgave van de Stichting Economisch Instituut voor den Middenstand. (Den Haag 1939).

Jaarboekje 1938 van de Amsterdamsche Kring van Economen. (Amsterdam 1939).

Annuaire statistique du royaume de Bulgarie 1938. Uitgave van de Direction Générale de la Statistique. (Sofia 1939).

Advies inzake de financiële voorstellen der regering, neergelegd in de Millioenennota 1939. Uitgebracht aan: het Bestuur van het Verbond van Protestant-Christelijke Werkgevers in Nederland. (Den Haag 1939).

MAANDCIJFERS.

HYPOTHEEKRENTEN IN NEDERLAND.

	Amsterdam	Arnhem	Den Haag Volle eigendom	Erfpacht	Middelburg	Rotterdam	Zwolle
1933.....	4.67	4.98	4.93	5.01	4.98	4.70	4.89
1934.....	4.49	4.65	4.69	4.95	4.89	4.52	4.65
1935.....	4.54	4.54	4.58	4.80	4.50	4.40	4.44
1936.....	4.58	4.69	4.63	4.87 ⁵⁾	4.50	4.47	4.51
1937.....	4.—	4.—	4.04	4.34	4.—	4.12	4.03
1938.....	3.74	3.77	3.72	3.91	3.81	3.79	3.59
Jan. 1938 ..	4.—	4	3.90	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.14	3 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{4}$
Febr.	3.75	4- $\frac{1}{4}$	4.—	4	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.75	3 $\frac{1}{2}$ -4
Maart	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.90	4.10	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.15	3 $\frac{1}{2}$ -4
April	3.60	3 $\frac{3}{4}$ -4	—	4	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.72	3 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{3}{4}$
Mei	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	3.75	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.52	3 $\frac{1}{2}$ -4
Juni	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.81	3 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{3}{4}$
Juli.....	4.—	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.50	4.—	4	3.75	3 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{4}$
Aug.	—	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.75	—	4	3.69	3 $\frac{1}{2}$ -4
Sept.	—	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.50	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{3}{4}$
Oct.	3.75	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	—	3 $\frac{1}{2}$
Nov.	4.—	3 $\frac{3}{4}$	3.50	3.50	4	3.76	3 $\frac{1}{2}$
Dec.....	3.75	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.65	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.92	3 $\frac{1}{2}$
Jan. 1939 ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.35	3 $\frac{1}{2}$
Febr. „ ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.57	3 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{3}{4}$
Mrt. „ ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.—	3 $\frac{1}{2}$
April „ ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.70	3 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Bijzonder geval, geen maatstaf.

²⁾ Door bijzondere omstandigheden.

³⁾ Enkele hypotheeken à 4 %.

⁴⁾ Voor hypotheeken op gebouwen 4 %; voor hypotheeken op landerijen 3 $\frac{1}{2}$ %.

⁵⁾ Voor hypotheeken op gebouwen deels 4 %, deels 3 $\frac{1}{2}$ %; voor hypotheeken op landerijen 3 $\frac{1}{2}$ %.

Nadruk verboden

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	30 April-6 Mei 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	30 April-6 Mei 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	1939	1938
Tarwe	8.974	259.461	449.869	2.370	41.289	3.750	300.750	453.619
Rogge	8.332	76.689	57.806	300	900	—	77.589	57.806
Boekweit	50	6.499	5.526	—	—	—	6.499	5.526
Mais.....	9.406	236.118	413.200	300	43.583	48.822	279.701	462.022
Gerst	8.756	88.305	142.280	—	8.430	5.828	96.735	148.108
Haver	1.689	64.015	88.026	—	1.860	7.012	65.875	95.038
Lijnzaad	3.800	50.191	43.156	11.958	156.159	108.831	206.350	151.987
Lijnkoek	150	36.714	26.897	—	150	—	36.864	26.897
Tarwemeel	1.484	20.351	21.174	80	1.748	5.919	22.099	27.093
Andere meelsoorten	736	8.761	12.570	25	2.053	1.849	10.814	14.419

GROOTHANDELSPRIJZEN VAN BELANGRIJKE VOEDINGS- EN GENOT-

1) Zie blz. 281 van E.-S. B. van 5 April jl.	GERST 64½ kg La Plata) loco Rotterdam per 2000 kg.		MAIS Rotterdam per 2000 kg.				ROGGE Bahia Blanca loco Rotterdam per 100 kg.		TARWE Rotterdam per 100 kg.			BURMA RIJST Loonzain per cwt. f.o.b. Rangoon/Bassein		BOTER per kg.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrikaas gang exp. per 50 kg.		EIEREN (groot) (Gem. not. Eiernorm Roermond p. 100 st.				
	f %		f %		f %		f %		f %		f %		f %		f %		f %		f %			
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.		
1927	237,-	110,2	171,50	89,3	176,-	87,1	12,475	102,5	13,825	110,1	14,75	109,3	6,83	104,5	11/3¼	2,03	98,4	—	43,30	95,0	7,96	99,3
1928	228,50	106,2	208,50	108,6	226,-	111,9	13,15	108,1	12,575	100,1	13,475	99,9	6,43	98,4	10/7¾	2,11	102,3	—	48,05	105,4	7,99	99,6
1929	179,75	83,6	196,-	102,1	204,-	101,0	10,875	89,4	11,275	89,8	12,25	90,8	6,34	97,0	10/6	2,05	99,4	—	45,40	99,6	8,11	101,1
1930	111,75	52,0	118,50	61,7	136,75	67,7	6,225	51,2	8,275	65,9	9,675	71,7	5,09	77,9	8/5	1,66	80,5	—	38,45	84,4	6,72	83,8
1931	107,25	49,9	78,25	40,8	84,50	41,8	4,55	37,4	4,65	37,0	5,55	41,1	3,09	47,3	5/6	1,34	64,9	—	31,30	68,7	5,35	66,7
1932	100,75	46,8	72,-	37,5	77,25	38,2	4,625	38,0	4,70	37,4	5,225	38,7	2,59	39,6	5/11½	0,94	45,6	—	22,70	49,8	4,14	51,6
1933	70,-	32,5	60,75	31,6	68,50	33,9	3,55	29,3	3,75	29,9	5,025	37,2	1,84	28,2	4/5½	0,61	29,6	0,96	20,20	44,3	3,71	46,3
1934	75,75	35,2	64,37	30,7	70,75	35,0	3,325	27,3	3,25	25,9	3,675	27,3	1,74	26,6	4/7¾	0,45	21,8	1,-	18,70	41,0	3,45	43,0
1935	68,-	31,6	56,-	29,2	61,25	30,3	3,075	25,3	3,875	30,9	4,125	30,6	2,07	31,7	5/8½	0,49	23,7	0,99	14,85	32,6	3,20	39,9
1936	86,-	40,0	74,50	38,8	74,-	36,6	4,275	35,1	5,75	45,8	6,275	46,5	2,19	33,5	5/7½	0,58	28,1	0,885	17,55	38,5	3,50	43,6
1937	137,75	64,0	105,75	55,1	111,-	55,0	8,95	73,6	8,025	63,9	8,925	66,2	2,70	41,3	6/7	0,78	37,9	0,67	19,75	43,3	3,96	49,4
1938	103,00	47,9	100,50	52,3	106,50	49,9	5,725	47,1	5,40	43,0	6,20	46,0	2,48	38,0	5/7	0,80	38,8	0,58	21,275	46,7	3,98	49,6
Mrt. 1938	121,50	56,5	104,50	54,4	109,75	51,5	7,10	58,4	6,775	53,9	7,70	57,1	2,36	36,1	5/3	0,81	39,3	0,56	21,70	47,6	2,80	34,9
Apr.	116,75	54,3	107,50	56,0	117,75	55,2	6,65	54,7	6,55	52,1	7,35	54,5	2,42	37,1	5/5	0,87	42,2	0,475	19,60	43,0	2,90	36,2
Mei	113,50	52,8	104,50	54,4	111,-	52,1	6,175	50,8	6,125	48,8	6,95	51,5	2,64	40,4	5/10½	0,89	43,2	0,45	20,-	43,9	3,25	40,5
Juni	103,75	48,2	100,50	52,3	102,75	48,2	5,625	46,2	5,975	47,6	6,925	51,3	2,67	40,9	5/11½	0,80	38,8	0,51	19,575	42,9	3,39	42,3
Juli	103,75	48,2	104,75	54,6	106,75	50,1	5,95	48,9	5,375	42,8	6,775	50,2	2,74	42,0	6/11¼	0,78	37,9	0,50	20,45	44,9	3,71	46,3
Aug.	86,75	40,3	98,25	51,2	102,25	47,9	5,05	41,5	4,70	37,4	5,775	42,8	2,88	44,1	6/5¼	0,76	36,9	0,55	21,325	46,8	4,17	52,0
Sept.	80,50	37,4	96,25	50,1	105,25	49,4	4,275	35,1	4,15	33,0	4,80	35,6	2,81	43,0	6/3½	0,78	37,9	0,57	22,80	50,0	5,-	62,3
Oct.	79,-	36,7	89,25	46,5	96,50	45,3	3,975	32,7	3,525	28,1	4,025	29,8	2,39	36,6	5/5½	0,74	35,9	0,70	23,45	51,4	5,07	63,2
Nov.	81,-	37,7	84,50	44,0	91,-	42,7	4,30	35,3	3,35	26,7	3,65	27,1	2,08	31,9	4/9¾	0,76	36,9	0,70	22,325	49,0	4,90	61,1
Dec.	91,-	42,3	97,25	50,7	106,75	50,1	4,425	36,3	3,525	28,1	3,75	27,8	2,05	31,4	4/9¼	0,83	40,3	0,70	20,60	45,2	4,73	59,0
Jan. 1939	88,-	40,9	96,75	50,4	106,25	49,8	4,30	35,3	3,75	29,9	3,85	28,5	2,12	32,5	4/11¼	0,84	40,8	0,625	20,075	44,0	4,29	53,5
Febr.	84,50	39,3	89,-	46,4	97,75	45,8	4,225	34,7	3,50	27,9	3,675	27,2	2,27	34,8	5/2¼	0,86	41,7	0,60	19,95	43,8	3,41	42,5
Maart	89,75	41,7	89,25	46,5	98,25	46,1	4,225	34,7	3,575	28,5	3,575	26,9	2,42	37,1	5/5¾	0,80	38,8	0,60	18,15	39,8	3,50	43,6
April	93,-	43,2	90,75	47,3	101,25	47,5	4,25	34,9	3,575	28,5	3,825	28,4	2,57	39,4	5/9¼	0,75	36,4	0,55	16,575	36,4	3,55	44,3
25 Apr.-2 Mei	93,50	43,5	91,-	47,4	103,50	48,6	4,35	35,8	3,95	31,4	3,90	28,9	2,61	40,0	5/11¼	0,75	36,4	0,55	16,75	36,7	3,50	43,6
2-9 Mei '39	94,50	43,9	91,75	47,8	102,50	48,1	4,25	34,9	3,975	31,6	4,-	29,7	2,73	41,8	6/2¾	0,73	35,4	0,55	17,75	38,9	3,40	42,4

	JUTE „First Marks” c.i.f. Londen per Eng. ton		KATOEN				AUSTRALISCHE WOL in olie gekamd; loco Bradford per lb.				JAPAN, ZIJDE 13/14 Dernier wit Gr. D. te New York per lb.		RUBBER Stand. Ribbed Smoked Sheets loco Londen p. lb.								
	f %		f %		f %		f %		f %		f %		f %								
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.							
1927	442,38	103,4	36.10/-	43,8	93,1	17,60	36,7	102,1	7,27	133,8	96,8	26,50	244,9	104,8	48,50	13,55	105,8	5,44	93,	140,2	18,50
1928	445,89	104,2	36.16/11	49,8	105,8	20,-	37,9	105,5	7,51	153,8	111,2	30,50	259,7	111,1	51,50	12,60	98,4	5,07	54	81,4	10,75
1929	395,49	92,4	32.14/3	47,6	101,1	19,10	33,2	92,4	6,59	127,2	92,0	25,25	196,5	84,1	39,-	12,28	95,9	4,93	52	78,4	10,25
1930	257,97	60,3	21.6/9	33,6	71,4	13,50	19,7	54,8	3,92	81,9	59,2	16,25	134,8	57,7	26,75	8,50	66,4	3,42	30	45,2	5,875
1931	192,15	44,0	17.1/7	21,1	44,8	8,50	20,1	55,9	4,28	60,9	44,0	13,-	109,0	46,6	23,25	5,97	46,6	2,40	15	22,6	3,125
1932	146,86	34,3	16.18/-	15,9	33,8	6,40	19,5	54,3	5,39	42,5	30,7	11,75	79,7	34,1	22,-	3,87	30,2	1,56	12	18,1	3,375
1933	128,63	30,1	15.12/2	17,4	37,0	8,70	16,8	46,8	4,91	48,9	35,4	14,25	96,9	41,5	28,25	3,21	25,1	1,61	11	16,6	3,25
1934	115,85	27,1	15.9/9	18,3	38,9	12,30	13,6	37,8	4,37	51,4	37,2	16,50	95,8	41,0	30,75	1,92	15,0	1,29	19	28,6	6,25
1935	134,52	31,4	18.11/8	17,6	37,4	11,90	17,7	49,3	5,87	42,2	30,5	14,-	84,5	36,2	28,-	2,41	18,8	1,63	18	27,1	6,-
1936	142,61	33,3	18.6/8	19,0	40,4	12,10	18,2	50,7	5,60	54,3	39,3	16,75	108,6	46,5	33,50	2,71	21,2	1,73	25	37,7	7,75
1937	183,46	42,9	20.8/4	20,8	44,2	11,44	20,0	55,7	5,34	89,0	64,4	23,75	132,7	56,8	35,50	3,30	25,8	1,865	36	54,3	9,50
1938	165,24	38,6	18.15/3	15,7	33,3	8,64	15,1	42,0	4,08	61,9	44,8	16,75	96,1	41,1	26,-	2,99	23,3	1,64	27	40,7	7,25
Mrt. 1938	165,08	38,6	18.8/-	16,1	34,2	8,91	16,1	44,8	4,30	61,1	44,2	16,25	98,3	42,1	26,25	2,81	21,9	1,56	25	37,7	6,75
Apr.	156,59	36,6	17.9/5	15,8	33,5	8,76	15,5	43,1	4,15	60,7	43,9	16,25	95,6	40,9	25,50	2,75	21,5	1,525	22	33,2	5,875
Mei	158,09	36,9	17.12/2	15,3	32,5	8,48	15,2	42,3	4,06	61,7	44,6	16,50	98,9	42,3	26,50	2,82	22,0	1,56	21	31,7	5,625
Juni	153,41	35,9	17.2/6	15,1	32,1	8,37	14,3	39,8	3,85	60,5	43,8	16,25	95,5	40,9	25,50	2,81	21,9	1,55	23	34,7	6,25
Juli	169,20	39,5	18.17/10	16,1	34,2	8,88	15,7	43,7	4,20	60,9	44,0	16,25	97,1	41,5	26,-	3,22	25,1	1,775	28	42,2	7,50
Aug.	174,59	40,8	19.10/8	15,3	32,5	8,37	14,7	40,9	3,95	61,4	44,4	16,50	96,8	41,4	26,-	3,11	24,3	1,695	29	43,7	7,875
Sept.	170,11	39,8	19.1/9	14,9	31,6	7,99	14,1	39,2	3,84	62,0	44,9	16,75	94,9	40,6	25,50	3,17	24,7	1,705	30	45,2	8,-

	GE-SLACHTE RUNDEREN (versch) per 100 kg Rotterdam		GE-SLACHTE VARKENS (versch) per 100 kg Rotterdam		DEENSCH BACON middelgew. No. 1 Londen per cwt.		BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH Londen per 8 lbs.		CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		KOFFIE Loco R'dam/A'dam per 1/2 kg.		SUIKER Witte krist-suiker loco Rotterdam/A'dam per 100 kg.	THEE N.-Ind. thee-veiling A'dam Gem. Java- en Sumatrathee per 1/2 kg.	Indexcijfer voedings- en genot-middelen							
	f	%	f	%	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Robusta	Superior Santos				f	%	cts.	%			
1927	—	—	—	—	65,15	97,8	107/6	2,73	92,2	4/6	41,21	119,4	68/-	46,875	95,5	54,10	91,4	19,125	119,6	82,75	109,2	101,3
1928	93,-	98,2	77,50	90,8	66,80	100,3	110/5	3,03	102,4	5/-	34,64	100,4	57/3	49,625	101,1	63,48	107,3	15,85	99,1	75,25	99,3	102,2
1929	96,40	101,8	93,125	109,2	67,81	101,8	112/2	3,12	105,4	5/2	27,70	80,2	45/10	50,75	103,4	59,90	101,2	13,-	81,3	69,25	91,4	94,7
1930	108,-	114,0	72,90	85,5	57,19	85,9	94/7	2,97	100,3	4/11	21,04	61,0	34/11	32	65,2	38,10	64,4	9,60	60,0	60,75	80,2	72,1
1931	88,-	92,9	48,-	56,3	35,72	53,6	63/6	2,44	82,4	4/4	13,84	40,1	24/7	25	50,9	27,10	45,8	8,-	50,0	42,50	56,1	53,3
1932	61,-	64,4	37,50	44,0	25,46	38,2	58/7	1,70	57,4	3/11	11,77	34,1	27/1	24	48,9	30,04	50,8	6,325	39,6	28,25	37,3	43,0
1933	52,-	54,9	49,50	58,0	30,74	46,2	74/7	1,54	52,0	3/9	9,30	26,9	22/7	21,10	43,0	22,83	38,6	5,325	34,5	32,75	43,2	37,0
1934	61,50	64,9	46,65	54,7	32,94	49,5	88/1	1,42	48,0	3/9 1/2	8,15	23,6	21/10	16,80	34,2	18,40	31,1	4,075	25,5	40	52,8	34,9
1935	48,125	50,8	51,625	60,5	32,-	48,1	88/5	1,19	40,2	3/9 1/2	8,15	23,6	22/6	14,10	28,7	15,21	25,7	3,85	24,1	34,50	45,5	32,5
1936	53,425	56,4	48,60	57,0	36,37	54,6	93/6	1,48	50,0	3/9 1/2	12,05	34,9	30/4	13,625	27,8	16,875	28,5	4,025	25,2	40	52,8	39,2
1937	71,275	75,3	61,85	72,5	42,27	63,5	94/1	1,90	64,2	4/3	17,35	50,3	38/8	16,625	33,9	22,375	37,8	6,225	38,9	53,50	70,6	53,6
1938	67,55	71,3	63,625	74,6	44,17	66,3	99/5	1,95	65,9	4/4 1/2	10,48	30,4	23/8	13,20	26,9	14,91	25,2	3,25	35,9	51,-	67,3	46,6
Mrt. 1938	69,15	73,0	66,375	77,8	45,87	68,9	102/2	1,90	64,2	4/3	13,30	38,5	29/8	13	26,5	15,50	26,2	5,05	31,6	52,25	69,0	48,6
Apr. "	70,35	74,3	64,40	75,7	47,29	71,0	105/6	1,88	63,5	4/2	11,68	33,8	26/1	13	26,5	15	25,4	4,65	29,1	53,50	70,6	47,9
Mei "	71,50	75,5	62,-	72,7	46,22	69,4	103/-	1,92	64,9	4/3 1/2	8,64	25,0	19/3	12,50	25,5	14	23,7	4,70	29,4	53,-	70,0	47,1
Juni "	70,50	74,4	59,95	70,3	43,99	66,1	98/2	1,96	66,2	4/4 1/2	8,74	25,3	19/6	12,50	25,5	13,75	23,2	4,725	29,6	49,50	65,3	45,5
Juli "	67,20	71,0	62,40	73,1	46,46	69,8	103/9	1,98	66,9	4/5	9,76	28,3	21/9 1/2	12,75	26,0	14	23,7	4,95	31,0	47,75	63,0	46,5
Aug. "	67,-	70,7	63,75	74,7	45,32	68,1	101/5	1,96	66,2	4/4 1/2	10,41	29,1	22/5 1/2	13,30	27,1	14,10	23,8	5,-	31,3	49,50	65,3	45,5
Sept. "	64,65	68,3	62,45	73,2	43,67	65,6	99/-	1,90	64,2	4/3 1/2	10,41	30,1	22/4 1/2	13,50	27,5	14,50	24,5	5,35	33,5	53,-	70,0	47,1
Oct. "	63,65	67,2	62,50	73,3	43,-	64,6	98/-	1,99	67,2	4/6 1/4	10,02	29,0	22/10 1/2	14,30	29,1	15,50	26,2	5,225	32,7	54,-	71,3	44,8
Nov. "	62,15	65,6	60,875	71,4	39,28	59,0	90/7	1,99	67,2	4/7	9,51	27,5	22/11 1/2	14	28,5	15,50	26,2	5,45	31,1	50,25	66,3	43,2
Dec. "	63,35	66,9	59,75	70,0	41,46	62,3	96/6	1,83	63,9	4/4 1/4	9,03	26,2	21/-	13,50	27,5	15	25,4	5,725	35,8	46,50	61,4	43,6
Jan. 1939	63,675	67,2	56,875	66,7	41,93	63,0	97/6	1,94	65,5	4/6 1/4	8,95	25,9	20/9 1/2	13,20	26,9	15	25,4	5,85	36,6	47,50	62,7	43,4
Febr. "	61,85	65,3	55,95	65,6	43,61	65,5	100/-	1,90	64,2	4/4	9,14	26,5	20/10 1/2	13	26,5	15	25,4	5,775	36,1	48,75	61,4	41,7
Maart "	62,475	66,0	55,825	65,4	44,39	66,7	100/7	1,84	62,2	4/2	9,27	26,0	21/-	13	26,5	15	25,4	6,275	39,2	50,50	66,7	42,8
April "	65,325	69,0	56,40	66,1	42,08	63,2	95/6	1,75	59,1	3/11 1/4	9,05	26,2	20/6 1/2	13	26,5	15	25,4	7,325	45,8	53,50	70,6	43,0
25 Apr.-2 Mei	66,-	69,7	56,50	66,2	41,34	62,1	94/-	1,80	60,8	4/1	8,95	25,9	20/4 1/2	13	26,5	15	25,4	8,75	54,7	52,75	69,6	43,9
2-9 Mei '39	66,-	69,7	56,-	65,6	39,48	59,3	90/-	1,85	62,5	4/2 1/2	8,79	25,5	20/1 1/2	13	26,5	15	25,4	8,50	53,2	52,75	69,6	43,8

	GRENHOUT Zweedsch ongesort. 2 1/2 X 7 per standaard ex opslagpl. Londen		VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finl. per standaard van 4.672 M³.		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pond Veiling te Amsterdam		COPRA Ned.-Ind. f. m.s. per 100 kg Amsterdam		GRONDNOTEN Gepelde Coromandel, per longton c.i.f. Londen		LIJNZAAD La Plata loco Rotterdam (per 1000 kg.)		GOLD cash Londen per ounce fine		Indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen indexcijfer	Indexcijfer Indische uitvoer-producten				
	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.							
1927	230,28	100,1	19,-	100,50	105,1	40,43	100,9	32,625	106,5	266,03	106,4	21.18/11	185,-	95,0	51,50	100,1	85/-	105,3	104,4	124,1	
1928	229,90	100,0	19,-	151,50	99,2	47,58	118,7	31,875	104,1	254,10	101,6	21.-/-	185,25	95,1	51,45	100,0	85/-	102,0	102,2	94,6	
1929	229,71	99,9	19,-	146,-	95,6	32,25	80,5	27,375	89,4	230,16	92,0	19.-/-	214,-	109,9	51,40	99,9	85/-	92,7	95,4	84,5	
1930	218,43	95,0	18,1/2	141,50	92,7	25,36	63,3	22,625	73,9	175,55	70,2	14.10/4	181,75	93,3	51,40	99,9	85/-	69,6	75,1	60,0	
1931	187,88	81,7	16,14/1	110,75	72,5	18,65	46,5	15,375	50,2	136,69	54,7	12.2/11	191,75	95,50	49,0	52,-	101,1	92/5	47,6	54,6	44,7
1932	136,14	59,2	15.13/4	69,-	45,2	11,15	27,8	13,-	42,4	130,52	52,2	15.-/4	70,-	35,9	51,25	99,6	118/-	35,1	43,0	38,4	
1933	136,48	59,3	16.11/2	73,50	48,1	13,26	33,1	9,30	30,4	90,39	36,1	10.19/4	75,50	38,8	51,35	99,8	124/7	33,1	39,0	34,5	
1934	134,02	58,3	17.18/4	76,50	50,1	12,07	30,1	6,90	22,5	71,90	28,7	9.12/3	72,75	37,3	51,50	100,1	137/8	31,6	37,3	36,5	
1935	127,91	55,6	17.13/4	59,50	39,0	12,54	31,3	9,15	29,9	104,26	41,7	14.8/-	67,25	34,5	51,50	100,1	142/2	32,2	37,0	34,8	
1936	139,98	60,9	17.19/10	78,25	51,3	15,40	38,4	11,90	38,9	113,49	45,4	14.4/8	85,-	43,6	54,60	106,1	140/4	39,0	42,2	40,7	
1937	205,35	89,3	22.17/2	132,25	86,3	23,35	58,2	15,225	49,7	127,81	51,1	14.11/8	110,50	56,8	63,20	122,8	140/9	53,4	57,8	55,9	
1938	189,94	82,6	21.7/7	109,50	71,7	15,38	38,4	10,075	32,9	92,12	36,8	10.7/3	99,-	50,9	63,30	123,0	142/6	41,1	48,5	44,5	
Mrt. 1938	197,49	85,9	22.-/-	116,25	76,1	15,-	37,4	10,975	35,8	92,92	37,2	10.7/2	106,25	54,6	62,75	122,0	139/11	41,8	49,9	43,6	
Apr. "	192,23	85,8	22.-/-	110,-	72,0	14,50	36,2	10,625	34,7	90,22	36,1	10.1/3	101,75	52,3	62,65	121,8	139/9	40,0	48,9	41,1	
Mei "	195,17	84,9	21.15/-	105,50	69,1	14,50	36,2	10,425	34,0	91,54	36,6	10.4/-	98,50	50,6	62,85	122,2	140/-	39,4	47,8	40,0	
Juni "	190,37	82,8	21.5/-	102,50	67,1	14,-	34,9	9,775	31,9	92,40	36,9	10.6/3	96,-	49,3	63,05	122,5	140/8 1/2	38,9	47,1	40,7	
Juli "	188,10	81,8	21.-/4	102,50	67,1	14,75	36,8	10,125	33,1	97,26	38,9	10.17/2	102,-	52,4	63,20	122,8	141/2	41,3	48,2	44,3	
Aug. "	187,70	81,6	21.-/4	103,-	67,5	14,75	36,8	9,725	31,8	93,55	37,4	10.9/3	96,50	49,6	63,60	123,6	142/4	40,9	47,6	45,2	
Sept. "	182,97	79,6	20.15/-	105,-	68,8	15,25	38,0	9,475	30,9	91,41	36,6	10.5/-	96,25	49,4	64,55	125,5	144/9	41,0	49,0	46,9	
Oct. "	184,29	80,1	21.-/4	107,-	70,1	15,75	39,3	9,075	29,6	88,01	35,2	10.-/9	92,50	47,5	63,90	124,2	145				

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 8 Mei 1939

Activa.			
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f	9.923.973,01		
sels, Prom., Bijbnk. „	344.891,63		
enz. in disc. Ag.sch. „	1.318.136,20	f	11.587.000,84
Papier o. h. Buitenl. f	2.700.000,—		
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel. „	—		2.700.000,—
Beleeningen incl. vrsch. Hfdbk. f	174.030.022,73 ¹⁾		
Bijbnk. „	4.218.678,32		
in rek.-crt. Ag.sch. „	37.730.955,24		
op onderp. f	215.979.656,29		
Op Effecten enz. . . . . f	214.959.370,71 ¹⁾		
Op Goederen en Ceel. „	1.020.285,58		215.979.656,29 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk . . . . . „	—		—
Munt, Goud . . . . . f	106.637.555,—		
Muntmat., Goud . . . . . „	1.102.846.732,59		
	f 1.209.484.287,59		
Munt, Zilver, enz. „	17.470.590,54		
Muntmat., Zilver. „	—		1.226.954.878,13
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds . . . . . „	43.964.222,33		
Gebouwen en Meub. der Bank . . . . . „	4.580.000,—		
Diverse rekeningen . . . . . „	13.256.745,68		
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5'32, S. No. 221) „	8.905.871,61		
	f 1.527.928.374,88		

Passiva.			
Kapitaal . . . . . f	20.000.000,—		
Reservefonds . . . . . „	4.860.787,51		
Bijzondere reserve . . . . . „	7.102.179,67		
Pensioenfonds . . . . . „	12.116.537,07		
Bankbiljetten in omloop . . . . . „	1.055.998.960,—		
Bankassignatiën in omloop . . . . . „	16.729,17		
Rek.-Cour. { Het Rijk f	33.314.744,11		
saldo's: { Anderen „	388.594.228,37		421.908.972,48
Diverse rekeningen . . . . . „	5.924.208,98		
	f 1.527.928.374,88		
Beschikbaar metaalsaldo . . . . . f	635.972.918,23		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „	1.589.932.290,—		
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht . . . . . „	—		

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) . . . . . f 63.247.800,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-tings-perc.
	Munt	Muntmat.				
8 Mei '39	106638	1.102.847	1055.999	421.925	635.973	83
1 „ '39	106638	1.102.852	1093.045	400.535	630.398	85
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
8 Mei 1939	11.587	—	215.890	2.700	13.257
1 „ 1939	12.754	—	230.183	2.700	12.884
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb metaal-saldo
6 Mei '39 ²⁾	134.920		197.700	86.890	21.084
29 Apr. '39 ²⁾	137.540		192.570	86.760	25.808
8 Apr. 1939	116.883	21.651	196.564	75.362	29.764
1 „ 1939	116.907	21.849	188.376	80.291	31.290
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842
Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis- conto's	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
6 Mei '39 ²⁾	12.220	79.400	71.670	47	
29 Apr. '39 ²⁾	10.170	74.800	70.360	49	
8 Apr. 1939	5.320	14.580	46.891	67.472	51
1 „ 1939	5.268	14.335	46.202	68.456	52
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
3 Mei 1939	226.910	495.456	30.704	8.175	21.942
26 April 1939	227.089	489.080	37.080	6.171	22.343
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
3 Mei '39	111.906	10.489	108.214	37.041	31.453	20,1
26 Apr. '39	107.156	26.957	91.425	37.589	38.009	24,3
22 Juli '14	11.005	14.736	42.185	—	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
27 Apr. '39	92.266	679	13	12.058	743	3.489	30.577
20 „ '39	92.266	667	13	11.309	744	3.671	30.577
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti- culieren
27 Apr. '39	5.470	3.103	124.666	1.662	2.093	17.255
20 „ '39	5.470	2.849	123.064	1.629	2.138	17.953
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
29 Apr. 1939	70,8	10,6	5,8	7.721,8	54,8
22 „ 1939	70,8	10,6	6,1	6.945,6	35,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
29 Apr. 1939	668,2	1.816,4	8.518,6	1.122,3	624,1
22 „ 1939	668,1	1.507,1	7.649,4	1.046,2	553,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ w.o. Rentenbankscheine 29, 22 April '39, resp. 11, 26 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1939	Goud Munt en metaal	Munt en diversen	Buitenlandsche deviezen en goudwaarden	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
									Schatkist	Partic.
4/5	3.080	51	442	601	147	144	242	4.488	8	122
27/4	3.066	53	442	593	150	144	242	4.459	7	135

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud- certifi- caten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
26 Apr. '39	13.039,1	13.030,7	381,9	3,0	0,6
19 „ '39	12.885,5	12.876,7	381,1	2,8	0,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ³⁾	Algem. Dek- kings- perc. ⁴⁾
26 Apr. '39	2.564,0	4.433,4	11.332,1	135,0	85,1	—
19 „ '39	2.564,0	4.417,8	11.202,4	135,0	84,9	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.
²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.
³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding tot voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
19 Apr. '39	—	8.124	13.684	8.100	29.706	5.213
12 „ '39	1	8.120	13.571	7.866	29.426	5.212

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of England zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.